

bezbednost verbalne pretnje
HRONIKA politički pritisci
kodeks **NAPADA I PRITISAKA** sudski procesi
NA NOVINARE U 2015.
medijska ekonomska pritisci uvrede
reforma sudska praksa sigurnost fizički napadi

NUNS-ov sistem ranog upozoravanja

NUNS
NEZAVISNO UDRUŽENJE
NOVINARA SRBIJE **PRESS**

Hronika napada i pritisaka na novinare u 2015.

NUNS-ov sistem ranog upozoravanja

Beograd 2015.

Hronika napada i pritisaka
na novinare u 2015.

Izdavač:
Nezavisno udruženje novinara Srbije
Resavska 28/II
11000 Beograd

Autori:
Svetozar Raković
Tamara Filipović Stevanović
Ljubomir Đorđević

Za izdavača:
Vukašin Obradović

Lektor:
Milica Milić

Dizajn:
Časlav Bjelica

Tiraž
300

Ova publikacija je objavljena u saradnji sa Civil Rights Defenders i uz finansijsku podršku Švedske agencije za međunarodni razvoj

Sadržaj

Uvod	5
I Bezbednost i sigurnost novinara i drugih medijskih profesionalaca	7
II Pritisci na novinare kroz sudske postupke i praksu	13
III Politički, ekonomski i ostali pritisci na novinare i druge medijske profesionalce	17
IV Kršenje Kodeksa novinara	25
V Medijska reforma.....	29
VI Servis besplatnih pravnih saveta	39

Uvod

NUNS je uveo Sistem ranog upozoravanja početkom 2014. godine sa ciljem da se sistematičnije i efikasnije prate događanja na medijskoj sceni Srbije u pet ključnih oblasti koje su direktno povezane sa medijskim slobodama i položajem novinara i drugih medijskih profesionalaca.

I u toku 2015. godine na medijskoj sceni Srbije medijski profesionalci i mediji suočavali su se sa različitim problemima – od radno - pravnih i profesionalnih do socijalnih, tačnije egzistencijalnih.

Sudeći prema ključnim pokazateljima medijske scene, prikupljenim u ovom izveštaju, nije teško zaključiti da su sloboda izražavanja i medijske slobode u Srbiji i dalje daleko od prelazne ocene.

Pokazuje to i Izveštaj Evropske komisije o napretku Srbije u 2015. godini. U protekloj godini, prema izveštaju EK, „Srbija je ostvarila izvestan nivo pripremljenosti u oblasti prava na slobodu izražavanja, ali uopšteno posmatrano, nije ostvaren nikakav napredak“. Uprkos novom paketu zakona čiji je cilj poboljšanje situacije u medijima, posebno u vezi sa državnim finansiranjem i kontrolom nad medijima, „još uvek ne postoje uslovi za puno ostvarivanje slobode izražavanja“, ocenjuje se u izveštaju EK. Ukazuje se i da su „pretnje i nasilje nad novinarima još uvek razlog za zabrinutost“, te da „opšte okruženje ne doprinosi punom ostvarivanju slobode izražavanja“. Pojedine krivične prijave su podnete, ali konačne presude su i dalje retke. Policijska zaštita pod kojom živi nekoliko naših kolega ukazuje da i dalje nema opipljivih mera za uklanjanje razloga za ove bezbednosne mere, što im ozbiljno otežava sam život, ali i obavljanje novinarskog posla.

Izveštajem o napretku EK sugeriše Srbiji da u 2016. godini treba da „stvari podsticajno okruženje u kome se neometano može ostvarivati sloboda izražavanja“, što znači da „treba reagovati i javno osuđivati pretnje, fizičke napade i slučajeve pozivanja na nasilje protiv novinara i blogera“. Pored toga, potrebno je završiti proces privatizacije državnih medija, ojačati nezavisnost Regulatornog tela za elektronske medije, obezbediti odgovarajuće finansiranje javnog radiodifuznog servisa i njegovu uređivačku nezavisnost.

Uprkos zakonskim garancijama bezbednosti, novinari i drugi medijski profesionalci su u obavljanja svog posla izloženi visokim rizicima. NUNS je u toku 2015. godine (do 7. decembra) evidentirao 34 slučaja fizičkih i verbalnih napada, pretnji i pritisa.

U analizi javnog reagovanja NUNS-a, u skladu sa misijom i ciljevima udruženja, napravljena je podela na pet specifičnih kategorija:

- Reagovanja povodom ugrožavanja bezbednosti i sigurnosti novinara i drugih medijskih profesionalaca;
- Reagovanja povodom političkih, ekonomskih i drugih pritisaka na novinare i druge medijske profesionalce;
- Saopštenja zbog pritisaka na novinare putem tužbi, sudskih postupaka i presuda koje nisu u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava;
- Javna osuda kršenja novinarske etike;
- Aktivnosti na planu reforme medijskog zakonodavstva.

Pored obraćanja široj javnosti, zavisno od prirode konkretnog slučaja, NUNS se obraćao različitim institucijama i pojedincima - odgovornim i nadležnim za uočene probleme i njihovo rešavanje.

NUNS-ov sistem ranog upozoravanja povodom konkretnih slučajeva podrazumeva više različitih aktivnosti:

1. Posle prijema informacije o incidentu ili problemu, NUNS kontaktira aktere kako bi se dobilo što više potrebnih podataka i odlučilo o daljim koracima;
2. Nakon javnog reagovanja, NUNS nastavlja komunikaciju sa specifičnim ciljnim grupama, uključujući nacionalne, a po potrebi i međunarodne institucije;
3. Važnije teme i probleme NUNS prati tekstovima koji podrazumevaju dublju analizu problema, i koji se objavljuju na sajtu i u Newsletteru udruženja;
4. Posebno intenzivna komunikacija održava se sa novinarima i drugim medijskim profesionalcima koji su zbog svog rada izloženi pritiscima, zastrašivanju i napadima;
5. U okviru pravne pomoći NUNS-a, advokati pružaju besplatne pravne savete medijskim profesionalcima u vezi sa njihovim profesionalnim i radnim pravima.

U ovom izveštaju po poglavljima su navedeni najupečatljiviji slučajevi, zabeleženi u toku 2015. godine.

I Bezbednost i sigurnost novinara i drugih medijskih profesionalaca

Protekla 2015. godina nije samo kalendarski nastavak 2014, već je to i po učestalim neprijatnostima koje su novinari i drugi medijski profesionalci doživljavali prilikom obavljanja posla. Omalovažavanja, vređanja, pretnje, šikaniranja i fizički napadi postali su „propratne pojave“, koje kao da postaju deo novinarskog posla, na koje policijski i pravosudni sistem „slabo“ reaguje. Krivične prijave protiv vinovnika napada na medijske radnike se gotovo po pravilu odbacuju, a ukoliko takvi „slučajevi“ i dobiju sudski epilog, kazne su preblage, ili se krivci proglašavaju neuračunljivim.

U 2015. NUNS je zabeležio 34 napada na medijske profesionalce, među kojima je bilo deset fizičkih napada, tri napada na imovinu, 20 verbalnih pretnji i pritisaka. Nažalost, ove tamne brojke novinarske profesije u Srbiji, sudeći po dosadašnjoj „praksi“, verovatno neće biti i konačne do kraja godine.

Protiv napasnika je podneto deset krivičnih prijava, od kojih su samo dve rešene, dve su odbijene kao neosnovane, a šest ih je u postupku. U prvom rešenom slučaju, nasilniku je izrečena mera bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi u trajanju ne dužem od tri godine. U drugom slučaju, nasilnik je proglašen neuračunljivim u trenutku napada, pušten iz pritvora, a izrečena mu je mera obaveznog psihijatrijskog lečenja.

Posebno zabrinjava i onespokojava činjenica da ni posle 17 meseci policija nije otkrila napadače na novinara Davora Pašalića, urednika agencije FoNet. Pašalića su 3. jula 2014, kasno uveče, u blizini svog stana u novobeogradskom bloku 23, pretukla trojica mladića, vređajući ga da je ustaša. Krajem januara ove godine nagovešten je napredak u istrazi kada je u MUP-u Srbije održan sastanak kojem je prisustvovao i predsednik NUNS-a i rukovodilac Radne grupe za rasvetljavanje ubistva novinara koji je rekao da je u nadležnost Grupe pridodat i slučaj napada na novinara Pašalića, i da u toj istrazi ima pomaka. NUNS je to pozdravio javnim saopštenjem. Međutim, šest meseci kasnije NUNS je podsetio „da je prošlo tačno godinu dana od divljačkog prebijanja urednika FoNeta Davora Pašalića, a da napadači još nisu otkriveni, iako je krajem prošle godine formiran specijalni istražni tim MUP-a za ovaj slučaj“.

Najozbiljniji slučajevi ugrožavanja bezbednosti medijskih profesionalaca u 2015. godini:

24. 03. 2014. NUNS je javno osudio pretnje koje je novinaru i uredniku portala *Južne vesti* Predragu Blagojeviću uputio Bojan Marinković (36) iz Niša, vlasnik lokalnog fud-

balskog kluba i ugostiteljskog objekta. NUNS je pozvao niško tužilaštvo da protiv Marinkovića preduzme zakonom predviđene mere. O pretnjama je obavještena policija koja je, prema saznanjima portala *Južne vesti*, obavila razgovor sa Marinkovićem.

Bojan Marinković je pozvao 21.03. po podne, i u telefonskom razgovoru Blagojeviću zapretio zbog pisanja o direktoru niškog Vodovoda Dejanu Andrejeviću i njegovim saradnicima. „Nemoj slučajno da ti je više palo na pamet da napišeš nešto o Andrejeviću, inače ćeš da imaš posla sa mnom. Skrati jezik da posle ne bi bilo kasno“, čuje se, između ostalog, na snimku telefonskog razgovora, koji je predat policiji. Marinković se u razgovoru sa Blagojevićem pozivao na svoje političke veze u Srpskoj naprednoj stranci.

Niškom tužilaštvo je podneta krivična prijava, a nakon četiri otkazana ročišta zbog Marinkovićevog nepojavljivanja, prva rasprava je održana 4. juna 2015. (13 meseci nakon incidenta). Postupak i dalje traje.

01. 01. 2015. NUNS je javno pozvao tužilaštvo u Leskovcu da pokrene postupak povodom pretnji smrću leskovačkom novinaru Draganu Marinkoviću, dopisniku niškog portala *Južne vesti*. Marinkoviću je upućena pretnja putem Fejsbuka („Dao bih ti ja metak...“) povodom njegovog teksta o odbijanju leskovačke Hitne pomoći da pomogne starici koja je zatim preminula. Policijskoj upravi Leskovca su prijavljene pretnje, ali je Osnovno tužilaštvo odbacilo prijavu smatrajući da nema ugrožavanja novinara.

28. 01. 2015. NUNS je zatražio da policija hitno preda nadležnom tužilaštvo lice koje je fizički napalo i povredilo Žarka Bogosavljevića, novinara *Radija 021*, dok je fotografisao saobraćajnu nesreću u Novom Sadu. Policajac koji je došao na uviđaj i bio svedok događaja nije čak ni uzeo izjavu od nasilnika, učesnika u saobraćajki, a novinaru je rekao: „Skloni se, vidiš da je budala“.

15. 04. 2015. NUNS je zatražio da policija i nadležno tužilaštvo što pre identifikuju napadača na novinara Vladimira Ješića, koga je na ulici u Indiji „krupan čovek u crnoj jakni“ udario i zapretio da će ga ubiti. Napadač je pobegao u automobilu koji je policija veoma brzo pronašla. Međutim, prema izjavi Ješića, slučaj iza koga stoji predsednik opštinskog SNS-a dalje nije procesuiran, i nalazi se u Unutrašnjoj kontroli MUP-a.

22. 04. 2015. NUNS je zatražio da se identifikuju i kazni lice koje je pretuklo novinara Senada Župljanina na njegovom radnom mestu, u Odeljenju za informisanje Gradske uprave Novog Pazara. Župljanin je napad prijavio policiji. Napad je javno osudio i potpredsednik Vlade Rasim Ljajić i zatražio istragu. Župljanin je saznao da je napadač bliski rođak pojedinih članova gradskog obezbeđenja i da je poznat policiji, ali se ni posle osam meseci slučaj nije pomerio s početne tačke.

13. 07. 2015. NUNS je reagovao povodom teškog incidenta koji se dogodio u toku dana na pres konferenciji u Gradskoj kući u Užicu kada je nepoznata osoba nožem teško povredila Milana Đokića, novinara lista *Užička nedelja*. Nepoznati napadač je

uspeo da pobegne iz zgrade, ali ga je policija ubrzo pronašla i uhapsila. Suđenje D.G. po krivičnoj prijavi počelo je u užičkom sudu sredinom avgusta.

Novinar Đokić, koji je posle napada preživeo tešku operaciju (odstranjena mu je slezina), izjavio je nedavno za NUNS da se po snimku sigurnosnih kamera vidi da napadač nije hteo da napadne njega, već gradonačelnika Tihomira Petrovića. „Koliko mi je poznato napadač je proveo prvo dva dana u pritvoru, pa još 30 dana. Posle isteka tih mesec dana bio je 21 dan u psihijatrijskoj bolnici u Beogradu. Dok je on bio tamo ja sam svedočio 17. avgusta. Od tada me nisu zvali“, izjavio je Đokić.

17. 08. 2015. NUNS i Nezavisno društvo novinara Vojvodine javno su protestovali zbog policijske torture nad novinarom Predragom Blagojevićem, urednikom niškog portala *Južne vesti*, i zatražili „da se hitno pokrene postupak protiv policajaca koji su zloupotrebili svoj položaj“. Blagojevića je kasno uveče na ulazu jednog od stejdževa na festivalu *Nišvil* priveo policajac. Prethodno Blagojević se na zahtev policajca legitimisao pokazujući novinarsku legitimaciju i objasnio da kod sebe nema ličnu kartu.

„Dok su me vodili ka marici, dva puta me je udario u glavu, o čemu imam i potvrdu iz 'hitne'“, izjavio je Blagojević. Naknadno Blagojević je usmeno obavešten da je Unutrašnja kontrola postupajući samoinicijativno utvrdila da „nije bilo prekoračenja ovlašćenja od strane policije“.

Blagojević je zatim podneo ličnu pritužbu na rad policije. „Moja pritužba je odbijena, o čemu sam takođe usmeno obavešten. Pitali su me da li prihvatam odgovor da 'nije bilo prekoračenja ovlašćenja', što sam odbio. Onda sam pisanim putem obavešten da je za 15. oktobar bilo zakazano sučeljavanje sa policajcem pred posebnom komisijom. S obzirom da sam za 15. oktobar imao zakazan intervju za englesku vizu, poslao sam policiji obaveštenje da ne mogu da dođem na sučeljavanje“, objasnio je Blagojević za NUNS, uz pretpostavku da je zbog njegovog nepojavljivanja postupak okončan.

26. 08. 2015. NUNS je javno zatražio da nadležni hitno otkriju i sankcionišu autore pretnji smrću uredniku B92 Veranu Matiću i njegovim kolegama. Pravni tim B92 podneo je dve krivične prijave protiv nepoznatih lica zbog neposrednih pretnji smrću Veranu Matiću i drugim zaposlenima u ovoj medijskoj kući. U pretećim porukama navodi se, između ostalog, da će ih „izubijati do smrti“ i da ih „treba trebiti“, dok u jednoj od poruka upućenih Matiću stoji: „Moramo Veranu glavu... nasred Terazija ... za primer drugima“. Pravni tim B92 ukazao je da su tri od četiri poruke upućene sa iste IP adrese što upućuje na zaključak da je autor pretnji „isto lice, ili eventualno grupa povezanih lica između kojih postoji dogovor“.

Matić je NUNS-u prosledio odgovor iz MUP-a koji je dobio povodom ovih pretnji, koji u celosti prenosimo: „Mi smo 23. novembra 2015. godine identifikovali lice koje se na internet domenu www.b92.net predstavilo pod pseudonimom 'Radivoje'. Radi se o licu M.V. 1952. godište iz Novog Sada. Tokom pretresa nedvosmisleno su pronađeni elektronski dokazi da je on poslao preteću poruku. U konsultaciji sa tužilaštvom

podneta mu je krivična prijava u redovnom postupku za čl.138. KZ RS - Ugrožavanje sigurnosti“.

28. 08. 2015. NUNS je javno zatražio da nadležni identifikuju i kazne napadače na novinara Ivana Ninića. Ivan Ninić napadnut je prethodne noći, na ulazu u njegovu stambenu zgradu na Karaburmi, u Beogradu. Prema njegovim rečima, dvojica mladića su ga napala metalnim šipkama. „Napali su me i brutalno udarali. Imam podliv ispod oka, modrice na butnoj kosti i povredu desnog ramena. Policiji sam dao sve smernice i rezimirao svoje novinarske aktivnosti u poslednjih deset godina koliko na dnevnom nivou istražujem korupciju“, izjavio je tada Ninić.

Posle tri meseca od napada Ninić nema saznanja o istrazi. „Odmah posle napada dao sam izjavu u policiji, a kasnije i dopunu izjave, odnosno bio sam na prepoznavanju četiri lica, koja su potencijalni napadači“, rekao je nedavno Ninić za NUNS. On je tužilaštvu i MUP-u podneo dva zahteva za uvid u spise, a o rezultatima će naknadno obavestiti javnost.

15. 09. 2015. NUNS je javno najoštrije osudio uvredljive i preteće poruke koje je novinaru i suvlasniku medijske kuće *Za medija* Dušanu Vojvodiću putem Fejsbuka uputio Vujadin Milošević, građanin Zaječara, i zatražio od nadležnih organa da istraže pretnje. Vujadin Milošević je na svom Fejsbuk profilu pre četiri dana napisao: „Danas mi je stigla tužba od samozvanog novinara Dušana Vojvodića... od mene traži 440.000 din. za uvredu časti !!!... Javno obećavam da će 'kristalna noć' pasti dan posle izbora u Zaječaru!“

Novinar Vojvodić je u otvorenom pismu naveo da je povod za pretnje njegova tužba koju je podneo protiv Vujadina Miloševića zbog uvreda koje mu je uputio u dva otvorena pisma, a u kojima je Vojvodića označio kao plaćenika, izdajnika, kriminalca. „Slučaj nije procesuiran, jer je Osnovno tužilaštvo u Zaječaru, odbacilo krivičnu prijavu. Podneo sam tužbu sudu zbog uvreda i sada privatno vodim taj spor“, izjavio je za NUNS kolega Vojvodić dodajući da je „sve okolnosti u vezi sa slučajem zabeležio u dokumentarcu *Pretnja*“, koji je dostupan na internetu.

27. 09. 2015. NUNS je protestovao zbog toga što je komunalna policija sprečila ekipu portala *Istinomer* da snimi prilog ispred restorana *Savanova* u Beogradu i pozvalo nadležne da reaguju i ispitaju ceo slučaj. Ekipi *Istinomera*, koja je snimala intervju sa Dobricom Veselinovićem iz inicijative *Ne da(vi)mo Beograd*, najpre je iz restorana *Savanova* poručeno da se odmah udalje, jer vlasnik ne dozvoljava snimanje u blizini objekta. Pošto članovi novinarske ekipe to nisu učinili, ubrzo se na šetalištu pojavilo desetak komunalnih policajaca koji su napisali prekršajne prijave novinarki, dvojici snimatelja i fotoreporteru *Istinomera*, kao i Dobrici Veselinoviću.

NUNS je ocenio da time novinarima ograničeno pravo na slobodu izveštavanja. NUNS i redakcija *Istinomera* podneli su načelniku Komunalne policije Beograda zajedničku pritužbu na rad komunalnog policajca zbog ometanja i primene sile (postoji snimak

kako policajac preti da će novinarima razbitikameru). *Istinomer* je pritužbe podneo i Zaštitniku građana i Poverenici za zaštitu ravnopravnosti. U odgovoru Komunalne policije tvrdi se da su komunalni policajci postupali na osnovu zakonskih ovlašćenja. Zaštitnik građana je pokrenuo postupak kontrole Komunalne policije.

30. 09. 2015. NUNS je podneo MUP-u Srbije pritužbu protiv neimenovanog policijskog službenika zbog uskraćivanja slobode kretanja, ometanja i diskriminacije novinara. U pritužbi je opisan incident u kojem je 27. 09. 2015. u Beogradu, policajac koji je obezbeđivao protestni skup sprečio prolaz novinaru lista *Danas* Božidaru Andrejiću. Kao uslov za nastavljanje kretanja, odnosno prolazak iza kordona, novinaru je policajac tražio na uvid člansku kartu Srpske napredne stranke. Andrejić mu je rekao da nije član SNS i ponudio novinarsku legitimaciju NUNS-a, ali mu prolaz, ipak, nije dozvoljen.

Sektor unutrašnje kontrole MUP-a obavestio je NUNS 13. 10. 2015. da je pritužbu na postupanje neimenovanog policijskog službenika zbog uskraćivanja slobode kretanja, ometanja i diskriminacije novinara „prosleđena na nadležnost Policijskoj upravi Beograda“.

21. 10. 2015. NUNS je javno reagovao izražavajući zaprepašćenje zbog postupka obezbeđenja gradonačelnika Beograda Siniše Malog koje je fizički sprečilo rad novinarske ekipe *Mreže za istraživanje kriminala i korupcije – KRIK*. Pripadnici obezbeđenja gradonačelnika su im oteali mobilni telefon i fotoaparat i izbrisali snimke na kojima se vidi kako na šetalištu kod kafica *Savanova* pokušavaju da gradonačelniku postave pitanje u vezi sa njegovom kupovinom 25 apartmana u Bugarskoj. NUNS je osudio skandalozni incident i pozvao nadležne organe da istraže ovaj slučaj nezakonite cenzure i diskriminacije novinara. Prozvan je i gradonačelnik Siniša Mali da se javno izvini zbog ovakvog ponašanja njegovih saradnika prema novinarima. Gradonačelnik se javno izvinio novinarima KRIK-a i osudio ponašanje komunalne policije. Ombudsman je zatražio izjašnjenje Komunalne policije o KRIK-u, a Komunalna policija pokrenula je disciplinski postupak u kojem je predložena suspenzija jednog komunalnog policajca. NUNS je zatražio smenu načelnika Komunalne policije Beograda Nikole Ristića zbog ugrožavanja prava i slobode novinara, u kojem je i lično učestvovao. Još nema zvanične odluke Komunalne policije o suspendovanju policajca.

06. 11. 2015. NUNS je javno osudio fizički napad na novinarku Blica Milicu Ivanović u poljoprivrednom kombinatu *Porečje* u Vučju, kod Leskovca, gde je bila na profesionalnom zadatku. Kada je postavila pitanje o platama zaposlenih na novinarku je nasrnio direktor pogona hladnjače, uhvativši je za vrat i vukući je za ruku. Goran Živković, čiji identitet je novinarka kasnije saznala u policiji, pokušao je da joj zabrani da napravi još nekoliko fotografija i zahtevao da napusti fabrički krug. „Pošto sam odbila, uz obrazloženje da imamo dozvolu generalnog direktora, on me je divljački napao“, ispričala je Ivanović NUNS-u. Policija je napravila zapisnik i prosledila ga nadležnom tužiocu u Leskovcu. Zamenik Osnovnog javnog tužilaštva u Leskovcu je prvobitno napad okarak-

terisao kao prekršajno delo, da bi kasnije tužilaštvo obavestilo koleginicu Ivanović da je protiv nasilnika, ipak, pokrenuta krivična prijava.

06. 11. 2015. NUNS je protestovao zbog napada na novinarsku ekipu *Politike* i zatražio od pravosudnih organa da kazne počinioca skandaloznog nasrtaja na novinare koji su obavljali profesionalni zadatak. Novinarku Danijelu Vukosavljević i fotoreportera *Politike*, dok su prikupljali informacije o eksploziji bombe na beogradskom Vračaru, napao je Božidar Filipović, stanar zgrade ispred koje se dogodila eksplozija. On ih je pozvao u njegov stan što su oni prihvatili verujući da će dobiti informacije, ali su zatim doživeli strašne pretnje. „Filipović je tada rekao: 'Sad kada ste ušli, nećete izaći odavde. Olovom ću da vas napunim, pa ćemo da vidimo ko će onda da piše tekst'. Držao nas je zatvorene oko 15 minuta. On inače ima elektronsku narukvicu na ruci, jer je osuđen zbog napada na policajca. Unutra je bio i njegov advokat. Želeli smo da sačekamo policiju, ali nas je vlasnica stana izbacila napolje“, izjavila je Vukosavljević. Policijska stanica Vračar podnela je protiv nasilnika krivičnu prijavu za ugrožavanje bezbednosti Prvom osnovnom javnom tužilaštvu. Sledi saslušanje učesnika i očevidaca incidenta.

30. 11. 2015. NUNS je upozorio javnost da je novinaru Slaviši Lekiću ugrožena bezbednost posle emisije na TV Pinku u kojoj ga je glavni i odgovorni urednik tabloida *Informator* Dragan J. Vučićević označio kao jednog od učesnika u navodnom državnom udaru. U istom kontekstu Lekića je spomenuo i ministar pravde Nikola Selaković. NUNS je pozvao nadležne organe da preduzmu neophodne mere i zaštite, pre svega, Lekićev fizički integritet, jer je na ovaj način targetiran kao državni neprijatelj. NUNS je posebno upozorio ministra pravde Selakovića i ministra unutrašnjih poslova Nebojšu Stefanovića, da su direktno odgovorni ukoliko na bilo koji način bude ugrožena sigurnost novinara Slaviše Lekića. Slaviša Lekić je 25. novembra, u beogradskoj policijskoj stanici u ulici Milana Rakića, obavestio policiju o pretnjama i osobama koje prate njegovu kretanje. Tom prilikom je sačinjena službena beleška, ali je Lekiću rečeno da MUP ne može ništa da preduzme, jer u njegovoj prijavi nema krivičnog dela.

07. 12. 2015. NUNS je javno zatražio smenu ministra odbrane Bratislava Gašića zbog skandaloznog, prostačkog, seksističkog komentara prema novinarki B92 Zlatiji Labović. NUNS je pozvao sve medije i novinare da sve dok Gašić ne bude smenjen zamrzu bilo kakvu komunikaciju sa ministrom odbrane i bojkotuju sve događaje u kojima on učestvuje. Uz to, NUNS je podržao inicijativu dvoje uglednih novinara da se ispred Vlade Srbije u Nemanjinoj 11, 07. 12. u 19 časova, održi protest medijskih profesionalca. Protestu je prisustvovalo više od 150 medijskih profesionalaca. Ministar Gašić je pretihodnog dana u Trsteniku na skandalozan način prokomentarisao potez novinarkе dopisnice B92 koja je čučnula kako ne bi bila u kadru snimateljima. „Što volim ove novinarkе koje ovako lako kleknu“, izjavio je ministar. Njegov gest osudio je premijer Srbije, Aleksandar Vučić, i najavio smenu ministra, a Gašić se javno izvinio za nedolično ponašanje.

II Pritisci na novinare kroz sudske postupke i praksu

Sudska praksa u slučajevima protiv medijskih profesionalaca kretala se od, čini se, vrlo problematičnih do vrlo naprednih presuda. U izveštaju Evropske komisije pomenuto je da ne postoji konsolidovana evidencija o broju slučajeva koji se vode protiv medija za povredu časti i ugleda.

Na osnovu prikupljenih podataka od strane NUNS-a i advokatske kancelarije Živković & Samardžić presude u medijskim sporovima tokom 2015. godine po svom kvalitetu bile su raznovrsne.

Novinari - tužioci protiv NUNS-a

Kao primer za ovo što je gore navedeno izdvajamo presudu u postupku koji je vođen protiv NUNS-a, a u vezi sa podnošenjem krivične prijave za tzv. ratno huškanje protiv NN lica.

Povodom tog događaja reagovala su tri novinara (Nenković, Stojić i Bošnjak) i to tako što su podnela tužbu za naknadu štete zbog povrede časti i ugleda protiv NUNS-a, kao podnosioca navedene krivične prijave i udruženja koje je, putem svog sajta, upoznalo javnost sa sadržinom podnete krivične prijave – objavljujući tekst krivične prijave i priloge koji su podneti uz nju na svom zvaničnom sajtu.

Tužioci su potraživali naknadu nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda iako krivična prijava nije podneta protiv njih, već NN lica. Istakli su da im je NUNS, objavljivanjem teksta krivične prijave sa priložima, povredio čast i ugled, iako se njihova imena i tekstovi spominju samo u publikaciji čiji je izdavač NUNS, a koja je priložena uz krivičnu prijavu kao pojašnjenje konteksta u kojem je krivična prijava podneta. Prvi osnovni sud u Beogradu kao prvostepeni sud je, bez ocene konteksta u kojem je krivična prijava podneta i interesa javnosti da o tome bude informisana, prihvatio kao osnovane navode tužioca i obavezao NUNS da im isplati naknadu nematerijalne štete u iznosu od po 200.000,00 dinara. Ovaj postupak je i dalje u toku, budući da je izjavljena žalba Apelacionom sudu u Beogradu i da se u narednom periodu očekuje donošenje drugostepene presude.

Vukadinović protiv lista Danas i Basare

Za razliku od prethodne presude, sledeće presude koje će biti obrađene u daljem tekstu, šalju drugačiju poruku. Zapravo, staju na stranu slobode izražavanja i prave dobar balans između zaštite ličnih prava i javnog interesa, što ne možemo reći da je u prethodnom primeru bio slučaj.

Đorđe Vukadinović je u maju 2010. godine podneo tužbu za naknadu štete zbog povrede časti i ugleda protiv Svetislava Basare, Zorana Panovića i *Društva za novinsko izdavačku delatnost Dan graf d.o.o.* Vukadinović je u tužbi naveo da su u kolumni pod nazivom *Dvogodišnjica*, čiji je autor Svetislav Basara objavljene izmišljene, uvredljive, neproverene i apsolutno netačne informacije o njemu. Basara se u svojoj kolumni osvrnuo na dešavanja od kada je Kosovo proglasilo nezavisnost, na sam taj događaj, i zapitao se kakve su dalje perspektive. Đorđe Vukadinović jeste spomenut u kolumni zbog čega je i podneo tužbu. Za sporan deo kolumne tvrdio je da se sastoji od neistinitih informacija koje su mu grubo povredile dostojanstvo, ugled, čast i prava ličnosti, zbog čega je on trpeo teške duševne bolove, a javnosti je osujećeno pravo da bude istinito obaveštena. Sporni deo kolumne glasi: „...istog dana se rulja huligana, koju je Udba spontano organizovala, trijumfalno osvetila Prištini demoliranjem Beograda. Patriotske snage su podržale i opravdale demoliranje, a Vukadinović i Antonić, udarne tekstualne pesnice Koštuničine hunte, dali su se, jedan na tipovanje 'individua koje kod kuće drže američke zastave', a drugi na usmeravanje pravednog rušilačkog besa na televiziju B92...“

Početak maja 2013. godine doneta je presuda kojom je delimično usvojen tužbeni zahtev Đorđa Vukadinovića. Svetislav Basara je obavezan da tužiocu na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda isplati iznos od 150.000,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom, *Dan graf d.o.o. Beograd* je obavezan da objavi pravnosnažnu presudu Višeg suda u Beogradu, dok je zahtev za naknadu nematerijalne štete protiv Zorana Panovića i *Dan graf d.o.o. Beograd* odbijen u celosti. Sredinom maja meseca uložena je žalba na ovu presudu.

U januaru 2015. Apelacioni sud preinačio je prvostepenu presudu kojom je Basara obavean da nadoknadi Vukadinoviću štetu koju mu je prouzrokovao objavljivanjem teksta *Dvogodišnjica* i tužbeni zahtev u celosti odbio kao neosnovan.

Rističević protiv B92

Marijan Rističević je podneo tužbu protiv RDP B92 zbog priloga koji je objavljen na TV B92 u emisiji *Vesti*. Tužilac je u tužbi naveo da su objavljivanjem informacija na TV B92 povredna njegova prava – čast i ugled i potraživao naknadu nematerijalne štete

u iznosu od 1.250.000,00 dinara. Tema priloga jesu bile informacije koje se odnose na to da je firma *Rističević Company*, inače firma tužiočeve supruge, prijavila Direkciji za robne rezerve da ima da joj proda određenu količinu kukuruza i u tu svrhu priložila sertifikat *Preduzeća za tehnička ispitivanja i analize SGS Beograd d.o.o Beograd*. U istom prilogu je preneti izjava Marinka Ukropine, direktora *Preduzeća za tehnička ispitivanja i analize SGS Beograd d.o.o Beograd*, u kojoj se navodi da navedena firma nikada nije saradivala sa firmom *Rističević Company* i da su izveštaji i sertifikati o količini i kvalitetu kao i izveštaj o uslovnosti predati Direkciji, falsifikati. Takođe, navedeno je da su oni podneli krivičnu prijavu protiv tužiočeve supruge, a zbog sumnje na izvršenje krivičnog dela prevare u sticaju sa krivičnim delom falsifikovanja isprava.

Autor priloga je zatim, preneo i tužiočevu izjavu na tu temu, a istovremeno sa tim je, tačnost navedenih informacija, proverio i u *Direkciji za robne rezerve* gde je dobio informaciju da je Direkcija tražila proveru sertifikata i da se neće oglašavati sve dok se ne utvrdi šta je istina, te da je kao i svim drugim firmama i firmi *Rističević Company* isplaćen novac za obećani kukuruz, što je sve navedeno u prilogu.

Viši sud u Beogradu je odbio tužbeni zahtev Marijana Rističevića kao neosnovan. Sud je ispitujući osnovanost tužbenog zahteva zauzeo stav da se prilog sastoji od činjenica koje iznosi autor, druga pravna i fizička lica, ali i tužilac lično. Pre svega, sud je ceneći da li je novinar, autor priloga, postupao u skladu sa dužnom novinarskom pažnjom, utvrdio da su sve izjave verno prenete tj. da su prenete onako kako su glasile. Dalje, sud je prilog koji je emitovan u *Vestima* na TV B92 posmatrao u kontekstu da je tužilac javna ličnost što je tretirao kao opštepoznatu činjenicu.

Ova presuda je vrlo zanimljiva zbog puta koji je sud prešao da bi formirao svoj stav da je tužiočev zahtev u ovom slučaju neosnovan. Ovaj postupak je i dalje u toku, budući da je tužilac izjavio žalbu.

Milanović protiv B92, Matića i Radišića

Još jedna odluka koju možemo svrstati u primere dobre sudske prakse jeste prvo-stepena presuda Višeg suda u Beogradu kojom je odbijen tužbeni zahtev Dragoljuba Milanovića protiv RDP B92, Verana Matića, urednika informativnog programa B92, i Nikole Radišića, autora priloga čijim su objavljivanjem na TV B92 tuženi, prema tvrdnji tužioca, povredili njegovu čast i ugled. Konkretno, radi se o sledećim navodima: „Nekadašnji generalni direktor RTS-a, Dragoljub Milanović, pojavio se u javnosti prvi put posle izlaska iz zatvora. On je iza rešetaka proveo deset godina jer je proglašen odgovornim za smrt 16 radnika RTS-a. Sada mu se sudi za nelegalnu dodelu državnih stanova... Da li je zaboravio ove scene (u prilogu se prikazuju ruševine zgrade RTS-a), nakon 10 godina zatvora u kome je bio, jer je u bombardovanju RTS-a žrtvovao

16 svojih radnika? Na to pitanje nema odgovora, jer je nekadašnji direktor RTS-a Dragoljub Milanović odbio da odgovara na pitanje B92. Dragoljub Milanović se u javnosti pojavio prvi put otkako je odslužio desetogodišnju kaznu zatvora zbog smrti radnika RTS-a“.

Viši sud u Beogradu je odbio tužbeni zahtev tužioca u celosti kao neosnovan. Sud je obrazložio da autor priloga svojom izjavom da je tužilac „proglašen odgovornim za smrt 16 radnika RTS-a“ nije izneo neistinite informacije. Navedenu izjavu je posmatrao u kontekstu da tužilac nije postupio u skladu sa Naredbom Savezne Vlade o premeštanju ljudstva i tehnike na rezervne položaje, a da je posledica takovog nepostupanja smrt 16 radnika RTS-a, što je i utvrđeno pravnosnažnom presudom Okružnog suda u Beogradu kojom je tužilac proglašen krivim za izvršenje teškog krivičnog dela protiv protiv opšte sigurnosti.

U pogledu termina *žrtvovati* sud je zauzeo stav da se radi o vrednosnom sudu zasnovanom na istinitom činjeničnom osnovu, da je ovaj izraz upotrebljen da se izveštavanje u konkretnom slučaju učini razumljivijim običnom gledaocu, da je tužilac javna ličnost i da je odbio da da izjavu tuženom.

U toku je postupak po žalbi koju je izjavio tužilac i u narednom periodu očekujemo presudu Apelacionog suda u Beogradu.

Novi slučajevi koji su pokrenuti protiv novinara u 2015. godini

Tačan broj postupaka koji su protiv novinara pokrenuti tokom 2015. godine nemamo, ali jedan od postupaka koje u ovom kontekstu vredi analizirati, a zbog činjenice da se radi o kritičkom tekstu u kojem su izneti vrednosni sudovi autora, jeste tužba Danijela Kulačina od dana 04. 02. 2015. godine protiv tuženog, *Partizanska štampa novine i magazini doo Kikinda*, koji je izdavač nedeljnika *Kikindske*. Ovaj sudski postupak je pokrenut radi naknade nematerijalne štete zbog, prema tužiočevoj tvrdnji, pretrpljenih duševnih bolova nastalih usled povrede časti i ugleda iznošenjem neistinitih i nepotpunih informacija putem medija. U pitanju je tekst pod naslovom *Nacoši na svim vojvođanskim frekvencijama* autora Željka Bodrožića.

Imajući u vidu činjenicu da autor u konkretnom članku pokriva teme o privatizaciji lokalnih medija u Kikindi javnost ima opravdan interes da bude informisana o potencijalnim kupcima tog medija. Kompanija Danijela Kulačina je bila jedna od zainteresovanih strana za privatizaciju lokalnog medija u Kikindi. Ova činjenica opravdano stavlja Danijela Kulačina u centar debate kao potencijalnog kupca Informativnog centra u Kikindi (Radio Kikinda) i njegovu podobnost da eventualno bude novi vlasnik medija. Danijel Kulačin je pri tom i politički aktivan jer je kao kadar Treće Srbije bio sekretar ove partije u novosadskom parlamentu.

III Politički, ekonomski i ostali pritisci na novinare i druge medijske profesionalce

Pritisci na novinare i medije u Srbiji ni danas ne jenjavaju.

Uprkos deklarativnim obećanjima vlasti, proevropskoj agendi osnaženoj otvaranjem prvih pregovaračkih poglavlja, izmenama medijskog zakonodavstva i normativnim garancijama slobode izražavanja, medijska scena u Srbiji danas je strogo kontrolisana. Novinari su podvrgnuti raznim pritiscima, bedno plaćeni i skloni autocenzuri, a tabloidizacija je fenomen koji dominira ne samo u medijima već i na političkoj sceni i u drugim sferama društva.

Politički pritisci usredsređeni su na ionako sve ređe kritičke sadržaje u medijima, a najgrlatiji u tome su upravo najviši predstavnici vladajuće nomenklature.

Sa programa televizija sa nacionalnom frekvencijom ukidaju se emisije u kojima su mogla da se čuju različita mišljenja, istraživački serijali koji su se bavili korupcijom, nestali su sa TV programa, a umesto njih građanima se nude najprizemniji rijaliti sadržaji. U isto vreme, uprkos zakonskim zabranama, nekoliko televizija sa nacionalnom frekvencijom direktno prenosi stranački skup vladajuće partije, dok ta ista stranka kritikuje javni servis, jer je omogućio iznošenje ličnog stava glavnog urednika jednog medija.

U medijskoj sferi jasno se oseća nedostatak kritičkog dijaloga što nanosi veliku štetu započetim demokratskim procesima u Srbiji.

U ovom izveštaju navedeni su samo najupečatljiviji slučajevi pritisaka na novinare i medije u 2015. godini.

10. 01. 2015. NUNS je najoštrije protestovao zbog načina na koji je premijer Aleksandar Vučić govorio o Balkanskoj istraživačkoj mreži (BIRN). NUNS je takvo ponašanje predsednika Vlade Srbije ocenio kao otvoreni pritisak i ugrožavanje slobode ne samo novinara BIRN-a, već i svih medija. Nazivanje novinara BIRN-a „lažovima“, uz optužbe da su dobili novac da bi „govorili nešto protiv Vlade Srbije“, rečnik je koji pripada prošlim vremenima i neprihvatljiv je za demokratsko društvo i državu koja, kako često ističe i sam Vučić, želi da postane deo Evropske unije. NUNS upozorava da uspostavljanje kritičke javnosti, kao sastavnog dela demokratskih sistema, nije moguće bez istraživačkog novinarstva kojim se bavi BIRN.

28. 02. 2015. Zajedničkim saopštenjem NUNS i NDNV su ocenili da je reagovanje lokalnog odbora Saveza vojvođanskih Mađara Malog Iđoša povodom teksta *Sporna industrijska zona u M. Iđošu*, koji je objavio *Vojvođanski istraživačko analitički centar* (VOICE), potpuno neprimerena i da predstavlja atak na medijske slobode. Reakcija ove političke partije još jedan je dokaz da političari ne razumeju da mediji nisu, odnosno ne bi trebalo da jesu, sredstvo za njihovu promociju, već da imaju važnu, kontrolnu funkciju u društvu, a to se posebno odnosi na istraživačko novinarstvo.

03. 04. 2015. NUNS je osudio gradonačelnika Leskovca zbog uvredljivog ponašanja prema novinarima agencije Beta, dnevnog lista Blic, portala Južne vesti i TV Leskovca. Goran Cvetanović optužio je novinare Južnih vesti da su plaćeni kako bi pisali protiv njega. Deset dana ranije Cvetanović je napao novinare Bete, Blica i lokalne TV stanice nezadovoljan kritičkim izveštavanjem o njemu. Prilikom posete Leskovcu, koju je organizovalo Odeljenje za medije Misije OEBS, 29. aprila 2015. godine, predstavnik NUNS-a je razgovarao sa gradonačelnikom Cvetanovićem. Gradonačelnik je potvrdio da je njegovo ponašanje prema novinarima bilo neprikladno, ali je dodao (dostavivši dokaze) da su neki lokalni novinari u prošlosti bili plaćeni od strane lokalne samouprave, i da je praksa prekinuta kada je on postavljen na mesto gradonačelnika, te da su zbog toga ljuti i osvetoljubivi prema njemu.

U maju 2015. godine NUNS je oštro osudio masovno otpuštanje zaposlenih u kompaniji Ringier Axel Springer Srbija, izdavača dnevnih novina Blic, Alo, 24 časa, nedeljnika NIN, Blic Žene, Pulsa ...

Više od 30 zaposlenih i redovnih saradnika, uključujući i samohrane majke i novinare pred penzijom otpušteno je bez ikakvog obaveštenja i jasnih naznaka o razlozima i kriterijumima za njihovo otpuštanje. NUNS je dobio informaciju od novinara zaposlenih u ovoj kompaniji da je formiranje sindikata nezvanično zabranjeno. Kao rezultat toga zaposleni koji su bili otpušteni nemaju ni zaštitu, ni informacije o njihovim radnim pravima i zakonskim mogućnostima.

26. 05. 2015. NUNS je javno reagovao i kontaktirao IFJ/EFJ, tražeći podršku u osudi takve prakse. Tokom juna NUNS je dobio podršku i udruženja i sindikata nemačkih i švajcarskih novinara. 8. juna je zajednički upućeno pismo Marku Dekanu, direktoru kompanije Ringier Axel Springer, u kome se zahteva da se istraže postupci otpuštanja. Očekivani odgovor je došao iz Asocijacije medija u Srbiji koji kaže da je NUNS izneo „potpuno netačne anonimne izjave, tendenciozno i zlonamerno komentarisao i ocenljivao poslovne odluke jedne privatne izdavačke kuće“. Asocijacija medija, kao poslovno udruženje izdavača, upozorila je da „neprimereni napadi na njene članice mogu izazvati i poslovne štete“ i osudila „klevetanje jednog izdavača, na osnovu anonimnih izjava i bez ikakve provere“.

12. 06. 2015. NUNS je javno odgovorio na saopštenje Upravnog odbora Asocijacije medija (UO AM), u vezi sa protestnim saopštenjem zbog otpuštanja u kompaniji Ringier Axel Springer. NUNS je konstatovao da su mu upućene neopravdane kritike, očigledno kao proizvod informacija koje je UO AM dobio od posloводства Ringiera, i ponovo pozvao vlasnike i menadžere ove medijske kuće da prilikom donošenja odluka o „racionalizaciji poslovanja“, koje podrazumevaju otpuštanja novinara i drugih medijskih radnika, u skladu sa dobrim poslovnim običajima i principima socijalnog dijaloga, o tome makar razgovaraju sa svojim uposlenicima. NUNS je ocenio i da „uprkos ćutanju menadžmenta, istina o atmosferi u redakcijama ove kompanije, radnoj nesigurnosti novinara i drugih kolega, ne može se sakriti“.

Zanimljiva i zabrinjavajuća činjenica je da je veoma mali broj medija izveštavao o ovom slučaju.

Dok su novinari koji su izgubili posao mogli da potraže pravdu na sudu, IFJ/EFJ je u saradnji sa Sindikatом novinara Srbije, NUNS-om i UNS-om, u septembru organizovao veliku konferenciju o radnim pravima i slobodama novinara na kojoj je posebno bio obrađен i slučaj otpuštanja radnika iz kompanije Ringier Axel Springer.

22. 04. 2015. NUNS i Nezavisno društvo novinara Vojvodine (NDNV) najoštrije su osudili napad člana Opštinskog veća Šida Dušana Stefanovića na ekipu *Sremske televizije* i zatražili od nadležnih organa da pod hitno procesuiraju ovaj slučaj i napadača primereno kazne. NUNS i NDNV su pozvali čelnike šidske opštine da pokrenu postupak razrešenja Stefanovića koji je vređao i psovao novinarku i snimatelja *Sremske televizije* dok su oni obavljali svoj novinarski zadatak, preteći da će im „razbacati kamere“.

Urednica *Sremske TV* Dunja Romandić izjavila je za NUNS da je iz tužilaštva obaveštena „da nema elemenata za pokretanje bilo kakvog postupka“. „Šta da pomislite kada predsednik opštine na konferenciji za novinare javno kaže da je zvao šefa policije u Šidu da interveniše u vezi sa ovim incidentom jer smatra da mu ne treba pridavati značaj. Ako dodamo i činjenicu da je Dušan Stefanović bivši šef kabineta predsednika opštine, jasno je da je slučaj politički zataškan“, zaključila je Romandić.

14. 05. 2015. NUNS je najoštrije osudio postupak predsednika Srbije, Tomislava Nikolića, i njegovog kabineta prema novinarki lista *Alo*, ocenjujući to kao „ničim izazvani ispad sa primesama šovinizma, što je nespojivo sa Ustavom, zakonima, elementarnim normama pristojnosti, kao i sa predsedničkom funkcijom“. Na pokušaj novinarkе da dođe do podataka o materijalnom stanju pojedinih članova Nikolićeve porodice odgovorio je kabinet predsednika saopštenjem u kojem izražava sumnju u namere dva lista u vlasništvu nemačko-švajcarske kompanije, čiji su novinari došli na adresu jednog člana Nikolićeve porodice. „Kabinet predsednika Republike, bez namere da

se meša u uređivačku politiku medija u Srbiji, konstatuje da u ovoj bezbednosnoj situaciji, pritom, samo dva sata nakon što se održao sastanak na kome su razmatrane mere kojima bi se sprečili pokušaji destabilizacije Srbije, deluje krajnje čudno da se, tobože kroz pisanje novinarskog teksta, otkriva adresa zaštićene ličnosti, pritom člana porodice predsednika Republike“, piše u saopštenju. Kabinet je naveo i imena dvoje novinara, kao i da je novinarka, „rodom iz Prizrena“. NUNS je pozvao predsednika Srbije i njegov kabinet da se izvine redakciji i prozvanoj novinarki lista *Alo*. Predsednik Nikolić to nikada nije učinio.

07. 08. 2015. NUNS i NDNV najoštrije su javno osudili „sramne kampanje koje pojedini mediji, pre svih Informer i RTV Pink, vode protiv političkih protivnika republičke vlasti i zahtevaju da se one pod hitno zaustave“. NUNS i NDNV su pozvali Ministarstvo kulture i informisanja da reaguje povodom najnovijih medijskih objava protiv predsednika DS-a Bojana Pajtića, „koji ne samo da krše medijske zakone i predstavljaju profesionalno i moralno dno nego imaju i sve odlike poziva na linč“. Nekoliko dana ranije u Novom Sadu su se pojavili grafiti koji pozivaju na ubistvo Pajtića, što može biti posledica ovakve medijske kampanje.

12. 10. 2015. NUNS je javno pozvao predsednika Vlade Srbije da vodi računa o javnoj komunikaciji, jer je nedopustivo to što premijer za urednike portala *Teleprompter* i nedeljnika *Tabloid* koristi uvredljive izraze kao što je „ološ“. NUNS smatra da pojedini mediji, među koje spadaju *Tabloid* i *Teleprompter*, svojom uređivačkom politikom i kršenjem Kodeksa novinara, najviše štete nanose upravo novinarskoj profesiji. Međutim, upotrebom nedoličnih izraza Aleksandar Vučić i sam doprinosi tabloidizaciji javne scene koja promovise uvredljiv način ophođenja. NUNS je apelovao na premijera Vučića da brigu o neprofesionalizmu medija i eventualnim sankcijama prepusti nadležnim organima, regulatornim i samoregulatornim telima, koja moraju da reaguju u svim slučajevima kada su povređeni čast i ugled predsednika Vlade, ali i svakog građanina.

13. 10. 2015. NUNS je odbacio optužbe Srpske napredne stranke, „da ravnopravno stoji, rame uz rame, sa onima koji su sve osim medija, Teleprompterom i Tabloidom“. NUNS nikada nije podržao „skandalozne tekstove, poput onih da je predsednik Srpske napredne stranke, Aleksandar Vučić, seksualno opštio sa svojim maloletnim sinom“, kao što se tvrdi u saopštenju SNS-a. Naprotiv! NUNS je početkom 2013. javno osudio pisanje *Tabloida* o Aleksandru Vučiću i njegovom maloletnom sinu. Poznato je i da je zbog citiranog saopštenja Milovan Brkić tužio NUNS i da je Apelacioni sud u Beogradu odbacio njegov tužbeni zahtev zbog povrede ugleda i časti. Podsećamo i da je sličnim povodom u martu 2015. NUNS javno protestovao zbog objavljivanja fotografija maloletnog sina Aleksandra Vučića na sajtu *Teleprompter*, ukazujući da je time prekršen Kodeks novinara Srbije i Zakon o javnom informisanju

i medijima. NUNS je ponovio očekivanje da premijer Srbije vodi računa o javnoj komunikaciji i da brigu o neprofesionalizmu medija prepusti nadležnim regulatornim i samoregulatornim telima.

18. 10. 2015. NUNS je javno protestovao zbog saopštenja Srpske napredne stranke (SNS) povodom gostovanja Zorana Panovića, glavnog i odgovornog urednika lista Danas, u Drugom dnevniku RTS-a. NUNS je ocenio da SNS tim saopštenjem vrši otvoren pritisak na uređivačku politiku javnog servisa. NUNS upozorava SNS da je obaveza novinara da sagovorniku postavi pitanja o najvažnijim društvenim temama, a da je suština postojanja javnog servisa, i medija uopšte, stvaranje mogućnosti da se čuju različita mišljenja. Vrednosnim izjednačavanjem stava sagovornika i pitanja voditelja Dnevnika, uz generalnu kvalifikaciju da su to „opužbe RTS-a“, Srpska napredna stranka pokazuje da ne shvata koncept javnog servisa koji mora biti otvoren za svaku vrstu društvenog dijaloga. NUNS je izrazio zabrinutost zbog ovakvih reakcija SNS-a i ignorisanja osnovnih postavki slobode javnog izražavanja kao osnova demokratije u svakom društvu.

21. 10. 2015. NUNS je izrazio nezadovoljstvo i zabrinutost zbog „skandalozne odluke Regulatornog tela za elektronske medije (REM) da ne postoji osnov da se pokrene postupak za utvrđivanje odgovornosti televizija Pink, Hepi i Studio B koje su direktno prenosile proslavu sedam godina od osnivanja Srpske napredne stranke“. NUNS je javnim saopštenjem podsetio REM da se u članu 47. Zakona o elektronskim medijima jasno kaže da je pružalac medijske usluge, u skladu sa svojom programskom koncepcijom „dužan da poštuje zabranu političkog oglašavanja van predizborne kampanje“. Sasvim je jasno, po oceni NUNS-a, da REM nije postupio u skladu sa Zakonom o elektronskim medijima i stvorio osnov za sumnju da su članovi regulatornog tela zloupotrebili ovlašćenja kojima raspolažu. 23. 10. 2015. NUNS je zatražio od ministra za kulturu i informisanje Ivana Tasovca i šefice Odeljenja za medije Misije OEBS-a Gordane Janković tumačenje člana 47. Zakona o elektronskim medijima povodom stava Regulatornog tela za elektronske medije (REM) da je setom novih medijskih zakona prestalo da važi Opšte obavezujuće uputstvo za emitere i da je emiterima dozvoljeno da bez ikakvih sankcija prenose stranačke skupove. Posle desetak dana, NUNS je dobio tumačenje OEBS-a koje, suštinski, ukazuje da „uprkos što Opšte obavezujuće uputstvo o ponašanju emitera više nije na snazi, sveobuhvatni pravni okvir ovog pitanja je sadržan u važećem Zakonu o elektronskim medijima, u članu 47. koji eksplicitno reguliše emitovanje političke reklame“, te „da su pružaoci medijskih usluga dužni da poštuju zabranu političkog oglašavanja izvan političkih kampanja (član 47.1.5.)“. Od Ministarstva kulture i informisanja nije stiglo nikakvo tumačenje.

22. 10. 2015. NUNS i NDNV su javno negodovali zbog saopštenja Srpske pravoslavne crkve, odnosno Eparhije bačke, u kojem je ne samo demonstrirano neprijateljstvo

prema slobodi govora i mišljenja već i poziv na linč novinara Dinka Gruhonjića i Nedima Sejdinovića. „Jezikom i više nego neprimerenim jednoj verskoj instituciji, SPC je delovanje NDNV-a, Gruhonjića i Sejdinovića, po metodu iz devedesetih, okarakterisala kao neprijateljsko i antidržavno, uz otvorene ili prikrivene pretnje“. Eparhija bačka izdala je ovo saopštenje kao reakciju na saopštenje NDNV-a u kojem je ovo udruženje kritikovalo nastup Irineja Bulovića na RTS-u kao govor mržnje i poziv na rat.

10. 11. 2015. NUNS je osudio političke pritiske na TV Valjevo Plus i pozvao političare i njihove stranke da poštuju slobodu medija i javnog dijaloga kao temeljne principe demokratskog poretka. Profesionalno je pravo i obaveza medija da u informisanju o političkim temama omoguće i građanima i predstavnicima svih političkih opcija koje poštuju ustavom i zakonima utemeljene vrednosti da javno iskažu svoje mišljenje. Predsednik valjevskog odbora SNS-a i narodni poslanik Slobodan Gvozdenović optužio je javno TV Valjevo Plus da je pokretač kampanje protiv Vlade Srbije i SNS-a, dodavši da je sve počelo 5. novembra, kada je na TV Valjevo Plus gostovao predsednik DS-a Bojan Pajtić. NUNS smatra da ovakva optužba političara, zasnovana na „ličnom utisku“ i bez konkretnih dokaza, predstavlja nedopustiv pritisak na slobodu medija.

13. 11. 2015. NUNS je saopštio da „smatra uvredljivom tvrdnju direktora Vojnobezbednosne agencije Petra Cvetkovića da u medijima ima saradnika svih službi i da ta saradnja ne treba da se shvata pežorativno“. Direktor VBA ovakvom neodmerenom izjavom vređa sve novinare u Srbiji, ocenio je NUNS, uz podsećanje da Kodeks novinara Srbije jasno ističe da je sa „novinarskom profesijom nespojiv rad u kontraobaveštajnim, obaveštajnim i drugim bezbednosim službama“, kao i rad za te službe.

24. 11. 2015. NUNS je pozvao nadležne državne organe da utvrde i saopšte zloupotrebe u trošenju javnih sredstava na oglašavanje i marketing državnih institucija, na šta je javno upozorila članica Saveta Vlade Srbije za borbu protiv korupcije Miroslava Milenović. Milenović je za TV N1 izjavila da će Vladi Srbije biti upućen novi izveštaj o uticaju državnih institucija na medije kroz oglašavanje i marketing koji pokazuje da nema medija koji nije primio novac iz državnog budžeta.

Miroslava Milenović, forenzički računovođa i članica Saveta za borbu protiv korupcije, napadnuta je fizički u subotu 21. novembra u podne u haustoru zgrade u kojoj živi. Istraga o napadaču na Miroslavu Milenović nije mnogo napredovala, a Vlada još nije razmatrala izveštaj Saveta za borbu protiv korupcije o uticaju državnih institucija na medije kroz oglašavanje i marketing.

30. 11. 2015. NUNS je najoštrije protestovao zbog širenja atmosfere straha i panike u vanrednom programu TV Pinka, posebno zabrinut zbog označavanja pojedinih

novinara i medija kao učesnika ili organizatora navodnog državnog udara. „Na taj način otvoreno se poziva na progon i linč pojedinih novinara i direktno se ugrožava njihova bezbednost“, ukazano je u saopštenju NUNS-a uz ocenu „da je veoma opasno da se u medijima umesto u institucijama sistema vode istrage i donose presude“.

01. 12. 2015. NUNS je javno izrazio duboku zabrinutost zbog stavova predsednika Vlade Srbije, Aleksandra Vučića, izrečenih u emisiji *Upitnik* na javnom servisu, kojima je praktično legalizovao i ohrabrio novinarstvo oličeno u medijskim hajkama protiv novinara i medija, harangama protiv neistomišljenika, kršenju zakona i neprofesionalizmu. NUNS je ocenio da je „nepojmljivo da premijer jedne države, koja pledira da postane demokratska, olako prelazi preko očigledne zloupotrebe nacionalne frekvencije od strane TV Pink“. Pohvalama novinara koji organizuju progon svojih kolega i krše elementarna prava građana objavljujući lične podatke iz zdravstvenog kartona, premijer zapravo podstiče nedopustivu praksu najgrubljeg obračuna sa neistomišljenicima, što ne doprinosi povećanju stepena slobode medija u Srbiji.

IV Kršenje Kodeksa novinara

Medijske hajke i govor mržnje

NUNS je jedan od osnivača Saveta za štampu, samoregulatornog tela koje postoji i radi od 2011. godine.

„Komisija za žalbe Saveta za štampu do sada je razmatrala nekoliko stotina pritužbi građana na razne tekstove u štampanim medijima, na sajtovima i portalima. Razni ljudi, tzv. obični i tzv. poznati, žalili su se da su oštećeni pojedinim novinskim sadržajima“, navodi za ovaj izveštaj Vlado Mareš, član i predsedavajući Komisije. Komisija je većinu žalbi ocenila kao opravdane i opomenula medije da su prekršili Kodeks novinara Srbije.

„Lako je prepoznati kada se novinar, iz želje da bude što atraktivniji, nepošteno ponese prema onome o kome piše. Kada ga, recimo, nazove kriminalcem ili lopovom oslanjajući se na opšte javno ubeđenje o tom čoveku, a pri tom ne ponudi ni jedan dokaz za takvu tvrdnju. Kršenja Kodeksa te vrste su najčešća, ali ima i onih, koja su iste vrste, ali mnogo gora, kada se u tome prepozna zla namera, ili nekakav poseban interes novinara, odnosno medija koji to objavljuje. Onda je to, po mom mišljenju, kršenje Kodeksa na kvadrat, ali, pošto Komisija nema mogućnost gradacije prekršaja, oni se, pomalo nepravedno, smatraju podjednakim“, objašnjava Mareš.

On ukazuje i da je „nedovoljno žalbi na zabrinjavajuće veliki broj tekstova u kojima je neskriven govor mržnje, diskriminacija svake vrste i uvreda na nacionalnoj osnovi. Potreba mnogih novinara da se, radeći svoj posao, legitimišu kao homofobi, ksenofobi, nekakvi mačo momci ili devojke, s jedne, i odsustvo potrebe oštećenih ljudi da se javno požale, s druge strane, izgleda da su delovi istog, krajnje problematičnog kulturnog modela. U takvim slučajevima, intervencije nevladinih organizacija koje se žale u ime oštećenih su više nego dobrodošle“.

„U Komisiji za žalbe najlepše je raditi onda kad nemate šta da radite. Kada se podnosioc žalbe i tužena novina, ili portal, posredstvom Komisije, sastanu, izvine, oprostite, razumeju, pomire, ponekad odustanu od tužbe sudu. Retko se desi, ali se desi. I pojača nadu da može pametnije i bolje“, zaključuje predsedavajući Komisije za žalbe Vlado Mareš u izjavi za ovaj godišnji izveštaj NUNS-a.

Savet za štampu ne postupa samoinicijativno, već isključivo po pojedinačnim žalbama. NUNS je zato prinuđen da i sam reaguje povodom gotovo svakodnevnog kršenja

profesionalnih i etičkih standarda novinarstva. U ovom izveštaju navedeni su samo neki, specifični prekršaji medija.

U aprilu 2014. godine Ištvan Kaić, saradnik Instituta za javnu politiku, u članku *Treći metak Branke Prpe*, koji je objavljen u dnevnom listu Politika, optužio je nekoliko uglednih novinara i medija za diskreditaciju istrage o ubistvu Slavka Ćuruvije 1999. godine. S obzirom da je dnevni list Politika grubo prekršio etički kodeks novinara Srbije, usledila je oštra javna rasprava, koja je završena tako što su novinari i javne ličnosti navedene u članku podnele zajednički podnesak Savetu za štampu. Članovi Komisije za žalbe Saveta za štampu nisu mogli da donesu odluku o povredi Etičkog kodeksa, jer je predstavnik UNS-a (čija je predsednica odobrila objavljivanje Kaićevog članka i žestoko ga naknadno branila) u samoregulatornom telu iskoristio svoje pravo veta. Ovom prilikom, NUNS je zatražio izmenu Poslovnika o radu Saveta za štampu u cilju sprečavanja buduće opstrukcije u radu komisije. Predloženi zahtev omogućava donošenje odluke ukoliko postojeći kvorum bude ispunjen i više od polovine prisutnih članova komisije glasa za njega. Ideja je podržana od strane drugih osnivača Saveta za štampu, s tim što je Asocijacija medija sugerisala da Komisija za žalbe usvaja odluke i javne opomene većinom ako za njih glasa najmanje osam članova Komisije za žalbe. Zahtev za promenu Statuta je ažuriran sa drugim predlogom kao što je izmena broja članova UO Saveta za štampu, pa tako sada UO broji pet članova, po jednog predstavnika osnivača dok Asocijacija medija ima pravo da predloži dva svoja predstavnika. Takođe ovom prilikom izmenjen je i Poslovnik o radu Komisije za žalbe sa nekoliko dopuna kao što su:

- Javna opomena se može izreći mediju koji ne prihvata nadležnost Saveta za štampu;
- Uvedena je obaveza osnivača da objavljuju odluke i javne opomene Komisije za žalbe na svojim sajtovima;
- Ukoliko medij koji je prekršio Kodeks ne objavi odluku ili javnu opomenu upućuje se preporuka ostalim medijima koji prihvataju nadležnost Saveta da objave odluku ili javnu opomenu u svojim medijima;
- Savet za štampu sada ima obavezu kvartalnog izveštavanja javnosti o radu Komisije za žalbe.

13. 01. 2015. NUNS i NDNV su javno kritikovali „uređivački propust Tanjuga koji je u svom servisu emitovao vest, staru godinu dana, o napretku Srbije na listi Reportera bez granica o stanju medijskih sloboda“. Bez obzira da li se radi o grešci ili nameri, Tanjug nije smeo da dopusti da se oglasi tek nakon što je sajt cenzolovka.rs otkrio da je reč o prošlogodišnjem rangiranju država po stepenu medijskih sloboda. Profesionalna obaveza novinske agencije je bila da proveriti tačnost informacije od samog izvora, u ovom slučaju, organizacije Reporteri bez granica i da blagovremeno emituje demanti.

29.01.2015. Odlučujući o predstavi NUNS-a, Regulatorno telo za elektronske medije (REM), izreklo je meru opomene TV Pinku zbog kršenja odredbi Zakona o elektronskim medijima o zaštiti maloletnika u emisiji *Jutarnji program*. NUNS je u predstavi ukazao da je u jutarnjem programu TV Pinka, 27. novembra 2014, objavljen intervju s majkom, uz puno otkrivanje identiteta (fotografija, ime i prezime, grad u kome živi), koja je svog supruga optužila za obljubu njihove troipogodišnje ćerke. Time je TV Pink, po oceni NUNS-a, prekršila Opšte obavezujuće uputstvo ponašanja emitera (Kodeks ponašanja emitera) i Zakon o javnom informisanju.

13.03.2015. NUNS je protestovao zbog objavljivanja fotografija maloletnog sina premijera Aleksandra Vučića na sajtu teleprompter.rs. Otkrivanje identiteta maloletnika predstavlja ne samo grubo kršenje etičkog kodeksa i osnovnih profesionalnih standarda, već i ugrožava njegovu bezbednost. Mediji mogu da izveštavaju o svim pojavama za koje procene da postoji interes javnosti, ali su dužni da striktno poštuju prava maloletnika koja su u ovom slučaju, objavljivanjem fotografije, povređena. NUNS je podsetio da je u Kodeksu novinara naglašeno da maloletnici uživaju posebnu zaštitu.

16.03.2015. NUNS je javno upozorio medije, povodom rušenja helikoptera kada je poginulo sedmoro ljudi, da u izveštavanju o ovom tragičnom događaju moraju da se pridržavaju osnovnih standarda novinarske profesije. Nedopustivo je informisanje građana koje se zasniva na unapred sročnim saopštenjima ili smišljenim scenarijima koji dovode čitaoce, slušaocce, gledaoce u zabludu. Na taj način urušava se kredibilitet novinarske profesije i gubi poverenje u medije. Zloupotreba medija, zarad nećijih interesa, predstavlja najgrublji vid kršenja etičkog kodeksa.

29.04.2015. Zajedničkim saopštenjem NUNS, Hrvatsko novinarsko društvo (HND), i Udruženje BH novinari najoštrije su osudili ksenofobiju i govor mržnje u medijskim izveštajima i komentarima na društvenim mrežama povodom terorističkog napada na policijsku stanicu u Zvorniku (BiH). Govor mržnje, ostrašćeno i huškaćko izveštavanje jednog broja medija, pre svih news portala i online medijskih platformi, kao i pozivanje na nasilje putem društvenih mreža i internet foruma, u direktnoj su suprotnosti sa slobodom govora i principima profesionalnog i odgovornog novinarstva. Udruženja novinara iz BiH, Hrvatske i Srbije su pozvala medijske profesionalce na poštovanje etičkih standarda novinarstva.

06.08.2015. NUNS i NDNV zajedno su javno najoštrije osudili tekst Informera objavljenog pod naslovom *Šta bi bilo kad bi rata bilo: Hrvati, nemate šanse* koji predstavlja klasičan primer ratnohuškaćkog novinarstva. Posebno je opasno to što ovaj tabloid priziva, makar i hipotetićki, ratna odmeravanja Srbije i Hrvatske u trenutku kada su ionako poremećene međudržavne odnose dodatno opteretili, s jedne strane euforićno proslavljanje hrvatskog *Dana pobeđe*, a s druge srpsko sećanje na *zloćinaćku akciju Oluja*. NUNS i NDNV su ocenili da Informer svesno podstiće međunacionalnu netrpeljivost za stvaranje atmosfere straha među građanima Srbije.

25. 08. 2015. NUNS je apelovao na medije da u izveštavanju o izbeglicama iz sukobima zahvaćenih područja poštuju standarde novinarske profesije i posvete dužnu profesionalnu pažnju njihovoj zaštiti. U medijskim izveštajima ne bi trebalo, bez prethodnog pristanka izbeglica, otkrivati identitet sagovornika koji beže od mobilizacije i otvoreno kritikuju političke i ratne neprilike u svojim zemljama. Zahvaljujući internetu i društvenim mrežama, medijski tekstovi, fotografije i snimci planetarno su dostupni, pa bi izbeglice koje se fotografijom ili snimkom učine prepoznatljivim mogli da imaju ozbiljne probleme u matičnim zemljama.

08. 10. 2015. NUNS je upozorio javnost da je na blogu Andreja Fajgelja objavljen tekst u kome se otvoreno poziva na krvoproliće i na najgrublji način zloupotrebljava sloboda javnog izražavanja. U tekstu naslovljenom *Samo snajper Srbiju spašava*, autora Marka Kovačevića, propagira se nasilje kao način obračuna sa neistomišljenicima pri čemu se, bez ikakvog zazora, poziva na fizičku likvidaciju onih koji, po mišljenju autora, rade protiv interesa Srbije. NUNS je podsetio da sloboda javne reči nije neograničena i da se objavljivanjem ovakvih tekstova nanosi velika šteta javnom dijalogu kao neizostavnom sadržaju demokratskih procesa.

12. 10. 2015. Odlučujući po prijavi NUNS-a, Savet Regulatornog tela za elektronske medije (REM) izrekao je meru upozorenja TV Hepi zbog kršenja Zakona o elektronskim medijima i Pravilnika o zaštiti ljudskih prava u oblasti pružanja medijskih usluga.

Na sednici Saveta REM-a zaključeno je da je televizija Hepi pozivanjem gledalaca da dostave saznanja o „kriminalnim radnjama sudije privrednog suda u Pančevu i njenog supruga“ povredila dostojanstvo ličnosti i učestalim ponavljanjem poziva započela vođenje kampanje.

26. 11. 2015. NUNS je najoštrije osudio nasilje viđeno prethodne večeri u rijaliti programu *Farma*, koji se emituje na Televiziji Pink, i pozvao Savet Regulatornog tela za elektronske medije (REM) „da zbog ovog skandaloznog incidenta hitno i najoštrije kazni TV Pink“. NUNS je podsetio da je 16. septembra Savet REM-a izrekao opomenu TV Pink „zbog emitovanja neprimerenih sadržaja“ u rijalitiiju *Farma*. REM je tada najavio da će TV Pink, kao i Happy televizija, kojoj je zbog istih razloga tada izrečena mera upozorenja, biti strože sankcionisane ukoliko ne budu poštovali nalog Saveta REM-a. NUNS je podsetio i da je vlasnik TV Pink, krajem avgusta, najavljujući emitovanje novog serijala *Farme*, izjavio da u poređenju sa drugim programima koji se prikazuju s etiketom rijaliti, „Farma izgleda kao balet“.

30. 11. 2015. NUNS je podneo Regulatornom telu za elektronske medije prijavu protiv TV Pink „zbog kršenja Pravilnika o zaštiti ljudskih prava u oblasti pružanja medijskih usluga koje se tiču prava na privatnost“. U emisiji TV Pink *Rušenje Vučića – poslednji čin* objavljen je zdravstveni karton I. K., čime je „grubo povređeno pravo na privatnost garantovano Ustavom i zakonima“, kao i Zakon o zaštiti podataka o ličnosti, Zakon o pravima pacijenata i Krivični zakonik.

V Medijska reforma

Protekla godina je protekla u znaku implementacije novog medijskog zakonodavstva. Ključne odrednice ovog koliko značajnog toliko i složenog procesa su privatizacija i povlačenje države iz medijskog vlasništva, i uspostavljanje sistema projektnog sufinansiranja u sferi javnog informisanja. Ova dva magistralna smera medijske reforme koncipirana su Medijskom strategijom i Zakonom o javnom informisanju i medijima, ali su u praksi trasirana sa mnogo problema, često namerno izazvanim, pre svega, usled političko-partijskih interesa i uticaja.

Lokalne samouprave nisu spremno dočekale mehanizam projektnog sufinansiranja medijskih sadržaja, pa su brojni konkursi sprovedeni na pogrešan i netransparentan način, često i uz očigledno namerno kršenje zakonskih normi. Problem je i što su mediji u toku 2015. takođe pokazali nesnalaženje za projektno sufinansiranje. A najslabiji faza sistema projektnog sufinansiranja je evaluacija medijskih projekata, bez koje nema ni elementarne kontrole trošenja javnih sredstava.

Privatizacija medija je takođe sprovedena na problematičan način. Ozbiljnije analize ovog procesa tek slede, ali je i bez studioznog istraživanja jasno da je državna informativna preduzeća pokupovala mahom vladajuća koalicija, i to dobrim delom od novca iz lokalnih budžeta.

Od 73 medijske kuće koje su na početku ovog kruga privatizacije bile u vlasništvu države i lokalnih samouprava, prodate su 34. Od tog broja, 14 medija su kupili pojedinci ili firme evidentno bliski partijama vladajuće koalicije, i to u 13 slučajeva Srpskoj naprednoj stranci, a u jednom Socijaldemokratskoj partiji. I gotovo po pravilu, novi, privatni vlasnici medije su kupovali budžetskim novcem.

Projektno sufinansiranje medija

Od 1. januara do 10. decembra 2015. zakonsku obavezu o sufinansiranju projekata u oblasti javnog informisanja radi ostvarivanja javnog interesa putem konkursa (Zakon o javnom informisanju i medijima) ispunile su 101 lokalna samouprava (gradovi i opštine) i četiri gradske opštine. Čak 43 lokalne samouprave nisu raspisale konkurse za medijske projekte ni posle zvaničnih upozorenja Koalicije novinarskih i medijskih udruženja (NUNS, UNS, NDNV, ANEM i Lokal pres).

Od 101 lokalne samouprave koje su raspisivale javne konkurse, 21 je to uradila dva puta, a Sremska Mitrovica u tri navrata.

Ministarstvo kulture i informisanja Vlade Srbije i Pokrajinski sekretarijat za kulturu i javno informisanje Vlade Vojvodine raspisali su u toku godine po dva konkursa.

Od ukupno 127 javnih poziva za medijske projekte, ne računajući konkurse Ministarstva i Pokrajinskog sekretarijata, njih 44 nije bilo usklađeno sa Zakonom o javnom informisanju i medijima, i podzakonskim aktom - Pravilnikom o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja. Koalicija je reagovala u 38 slučajeva kršenja propisa. Većina lokalnih samouprava (21) je uvažila primedbe i ispravila svoje konkurse. U slučajevima opština i gradova koji su ignorisali upozorenja na neregularnosti Koalicija je reagovala tako što nije predlagala kandidate za članove konkursnih komisija.

Prema saznanjima Koalicije, umesto konkursa za sufinansiranje medijskih projekata od javnog značaja, devet lokalnih samouprava je raspisalo javne nabavke (Ada, Gornji Milanovac, Krupanj, Kučevo, Mali Zvornik, Osečina, Pančevo, Plandište i Požarevac). I sve su se ignorisale upozorenja Koalicije da su time prekršile zakon.

Objašnjenja lokalnih samouprava koje nisu raspisale konkurs za sufinansiranje medijskih projekata su raznolika – od siromaštva, preko pravdanja da u lokalnim budžetima nisu predviđena sredstva za sufinansiranje projekata od javnog interesa do pozivanja na to da na lokalnom nivou nema medija.

Utvrđivanje javnog interesa u informisanju

Smatrajući da je način utvrđivanja javnog interesa od vitalnog značaja za ceo sistem sufinansiranja medijskih sadržaja, NUNS je u periodu od marta do jula 2015. realizovao projekat *Javni interes za građane i medije*. Projekat koji je u pilot verziji realizovan u Nišu, Vranju i Čačku, podržala je Fondacija za otvoreno društvo.

U prvoj fazi projekta, tokom aprila, u sva tri grada održani su odvojeni pripremni razgovori sa predstavnicima lokalnih vlasti i civilnog društva u kojima je NUNS objasnio svoju inicijativu, koja je svesrdno podržana.

Druga faza, u maju mesecu, protekla je u zajedničkim razgovorima predstavnika gradskih uprava, medija i civilnog sektora u kojima je zaključeno da je neophodna njihova stalna saradnja kako bi se ustanovile prave teme od javnog interesa u oblasti javnog informisanja.

U trećoj, završnoj fazi projekta, tokom juna, u Nišu, Vranju i Čačku su održane javne debate na kojima su predstavnici NUNS-a promovisali *Mehanizam utvrđivanja javnog interesa u oblasti javnog informisanja*. U razgovorima je predstavljen i model *Pravilnika o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u javnom informisanju na nivou lokalne samouprave*, koji je izradio ekspertski tim Centra za unapređenje

pravnih studija. Posebnu pažnju u debatama privuklo je *Istraživanje o finansiranju medija* koje je realizovala Balkanska istraživačka mreža.

Predstavnici različitih društvenih organizacija koji su učestvovali u javnim debatama predlagali su konkretne teme za medijske projekte koje bi kao javni interes trebalo podržati budžetskim novcem. Prava dece, obrazovanje i nezaposlenost mladih, prava potrošača i pacijenata, socijalna politika, problemi „trećeg doba“, briga o sredini, kontrola životnih namirnica, promocija agrarnog preduzetništva, borba protiv nasilja, položaj nacionalnih manjina, problemi osoba sa invaliditetom, volonterski rad, afirmacija stručnog usavršavanja i umetničkog stvaralaštva i mnoge druge. Ovo su najvažnije teme koje je lokalnim samoupravama i medijima predložilo civilno društvo u Nišu, Čačku i Vranju.

Dobra i loša praksa sufinansiranja

30. 01. 2015. NUNS je javnim saopštenjem upozorio da su skupštine gradova Novi Pazar i Pančevo usvojile budžete za 2015. suprotno Zakonu o javnom informisanju i medijima (ZJIM). Naime, u budžetima Novog Pazara i Pančeva nisu predviđena nikakva sredstva za sufinansiranje medijskih projekata, kako to nalaže ZJIM, već isključivo subvencije namenjene lokalnim javnim informativnim preduzećima, što je zakonom zabranjeno. Subvencije javnim preduzećima u ovim gradovima predviđene su budžetima za celu 2015. uprkos odredbama ZJIM koje propisuju da je od 1. jula dozvoljeno isključivo projektno sufinansiranje medija. NUNS je tim povodom u decembru i februaru tražio sastanak sa gradonačelnikom Novog Pazara, ali je ta inicijativa ostala bez ikakvog odgovora.

11. 02. 2015. Na inicijativu NUNS-a, Koalicija novinarskih i medijskih udruženja pozvala je javnim saopštenjem Grad Niš da što pre stavi van snage Odluku o javnom informisanju od značaja za grad Niš, od marta 2013, kako bi se stvorili preduslovi za doslednu primenu Zakona o javnom informisanju i medijima. Koalicija novinarskih i medijskih udruženja je pozdravila odluku niških vlasti da se budžetska pozicija "Informisanje javnosti" za 2015. sa 20 uveća na 70 miliona dinara, ali uz napomenu da je za pravilnu raspodelu tog novca neophodno usaglašavanje lokalnih propisa sa Zakonom o javnom informisanju i medijima i podzakonskim aktima.

09. 04. 2015. Na predlog NUNS-a, Koalicija novinarskih i medijskih udruženje je javno protestovala i osudila postupak predsednika opštine Nova Varoš Dimitrija Paunovića koji je samovoljno preinačio predlog komisije koja je vrednovala projekte u oblasti javnog informisanja na konkursu ove lokalne samouprave. Komisija čija su dva člana imenovana na predlog Koalicije, (treći član je iz administracije lokalne samouprave), ocenila je projekte i predložila novčane iznose za njihovo sufinansiranje. Međutim,

predsednik opštine je radikalno korigovao predloge komisija, bez prihvatljivog objašnjenja. Koalicija podseća da je Zakonom o javnom informisanju i medijima precizirano da ocenjivanje medijskih projekata na konkursu vrši stručna komisija, i da odluku o raspodeli sredstava donosi rukovodilac organa koji je raspisao konkurs, „na osnovu predloga komisije“.

05. 06. 2015. Koalicija novinarskih i medijskih udruženja javno je zatražila od vlasti grada Kragujevca da konkurs raspisan krajem maja za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja uskladi sa Zakonom o javnom informisanju i medijima i Pravilnikom o sufinansiranju projekata. Koalicija je podsetila da je Zakonom i podzakonskim aktom predviđeno da pravo učešća na konkursu imaju izdavači medija koji su upisani u Registar medija, dok kragujevački konkurs ograničava to pravo samo na medije sa sedištem na teritoriji grada. Koalicija je ponovila da neće predlagati kandidate za komisije lokalnih samouprava koje se ogлуše o zakon.

Konkurs Kragujevca poništen je tek polovinom jula, kada je gradonačelnik Radomir Nikolić optužio Koaliciju da je konkurs poništen zato što novinarska udruženja nisu predložila članove konkursne komisije. Koalicija je 21. 08. 2015. javno ukazala da je optužba Nikolića netačna i tendenciozna, podsetivši da je Koalicija više puta upozoravala gradsku vlast u Kragujevcu da je raspisani konkurs nezakonit, ali da su ta upozorenja ignorisana.

Uprkos kasnijim najavama da će Kragujevac raspisati novi konkurs, to se nije dogodilo. Umesto sufinansiranja medijskih projekata, na sednici Skupštine grada 16. oktobra odbornici su glasali za veoma spornu odluku da se za 30 miliona dinara uveća iznos subvencija Radio televiziji Kragujevac, koja je u međuvremenu privatizovana. Ovu odluku Koalicija je takođe javno kritikovala 03. 11. 2015. zahtevajući da se o njenoj zakonitosti izjasne Ministarstvo finansija i Državna revizorska institucija.

14. 07. 2015. Na konkursu Grada Niša ubedljivo najviše novca dobili su projekti medija u vlasništvu porodice Radomirović (Belami televizija, Narodne novine, Belami radio, Belami internet portal) - 31, 5 miliona dinara, odnosno približno 62 odsto ukupno raspodeljenih sredstava (51.128,200 dinara). Televizija Zona plus, u vlasništvu Vladana Gašića, sina ministra odbrane i potpredsednika SNS Bratislava Gašića, dobila je nešto više od osam milona dinara, ili 16 odsto od ukupne sume.

Ova odluka, danima pre naslućivana u niškim medijskim krugovima, izazvala je veliku pažnju i nezadovoljstvo lokalne, ali i najšire medijske zajednice. Tim pre što je tročlana „nezavisna komisija“ na početku svog rada jednoglasno odbila zahtev gradskog anti-korupcijskog tela (LAF) da u svojstvu posmatrača prisustvuju sednicama komisije. Jedino obrazloženje komisije bilo je da je predlog LAF-a „kasno stigao i odugovlačilo bi ceo postupak“. Inače, Lokalni anti-korupcijski forum je nezavisno telo koje je formirala

Skupština grada Niša, sa ciljem da nadgleda rad organa Grada i način trošenja novca poreskih obveznika.

Ova neshvatljiva odluka komisije dodatno je podgrejala sumnje u regularnost ocenjivanja medijskih projekata. Ključno pitanje je - da li je slučajno najveći deo novca ikada izdvojen za medije u Nišu dodeljen onima koji su po podacima Agencije za borbu protiv korupcije bliski Srpskoj naprednoj stranci? Možda će delom na to pitanje odgovoriti Biro za društvena istraživanja i Lokalni antikorupcijski forum Niša, koji su organizovali monitoring realizacije medijskih projekata sufinansiranih iz niškog budžeta. Simptomatično je da su u startu učešće u ovom monitoringu odbili upravo mediji u vlasništvu Radomirovića i Gašića koji su dobili najveći deo budžetske podrške Niša.

20. 07. 2015. Koalicija novinarskih i medijskih udruženja javno je zatražila od gradskih vlasti u Novom Sadu „da odgovore na pitanje koje su to novinarske i medijske asocijacije predložila članove komisije koja je odlučivala o sprovođenju postupka javnog konkursa za sufinansiranje medijskih projekata iz budžeta Grada Novog Sada u 2015. Godini“. Koalicija je ocenila da će „nakon ovog odgovora možda biti jasniji i način raspodele sredstava iz gradskog budžeta putem konkursa, na osnovu kojeg su pojedina udruženja dobijala sredstva i po četiri-pet osnova“.

21. 07. 2015. Opština Srbobran je raspisala novi, korigovani javni poziv za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja, posle upozorenja Koalicije novinarskih i medijskih udruženja da prvobitni konkurs od 21. 06. 2015. nije zakonit jer sužava pravo učešća. Naime, u prvom pozivu opštine Srbobran pravo konkurisanja su imali „mediji čije sedište i proizvodi programski sadržaj je dostupan na teritoriji opštine Srbobran u trajanju od najmanje godinu dana“.

17. 08. 2015. Opština Despotovac je, nakon reakcije Koalicije novinarskih i medijskih udruženja, ispravila konkurs za sufinansiranje medijskih projekata i uskladila ga sa Zakonom o javnom informisanju i medijima i Pravilnikom o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja. Koalicija je prethodno reagovala zato što su za članove stručne komisije imenovani pomoćnik predsednika opštine, član opštinskog veća i direktorka Centra za kulturu, što je suprotno medijskim propisima koji propisuju da se za članove konkursne komisije ne mogu izabrati lica koja obavljaju javnu funkciju ili su u sukobu interesa.

27. 08. 2015. Načelnik Opštinske uprave Bor, na intervenciju Koalicije novinarskih i medijskih udruženja, doneo je Odluku o poništavanju konkursa raspisanog 23. 07. 2015. za sufinansiranje medijskih projekata na teritoriji opštine Bor. Koalicija je prethodno upozorila opštinu Bor da konkurs nije u skladu sa zakonom jer je njime predviđeno i finansiranje direktnih prenosa zasedanja sednica Skupštine opštine.

U Odluci opštine Bor o poništavanju konkursa navedeno je da se „konkurs poništava zbog ukazivanja Koalicije na nepravilnosti“, kao i da „osnovni kriterijum na osnovu kojeg treba da se odlučuje mora biti ostvarivanje javnog interesa građana“.

11. 09. 2015. Opština Preševo je raspisala konkurs posle upozorenja Koalicije novinarskih i medijskih udruženja da je to zakonska obaveza lokalnih samouprava. Na predlog Koalicije za članove petočlane komisije imenovano je troje novinara. Međutim, već na prvom sastanku komisije 26. 09. 2015. predstavnici Koalicije odbili su kao nezakonit zahtev Nacionalnog saveta Albanaca da se 7 od ukupno 12 prispelih medijskih projekata eliminiše iz sufinansiranja zbog toga što „ne emituju programske sadržaje na albanskom jeziku“. Komisija je ustanovila i druge nepravilnosti, pored ostalog i da se umesto konkursom opredeljenih 11,7 miliona dinara odlučuje samo o raspodeli 5,8 miliona dinara. Isti članovi Komisije obavestili su nadležne u Opštini da neće doći na nastavak sednice zakazan za 30. oktobra jer nije realizovan dogovor da se povodom spornih pitanja traži tumačenje resornog ministarstva. Povodom spornih kriterijuma reagovala je i Koalicija koja je o svemu obavestila Ministarstvo kulture, Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave i Vladinu Kancelariju za ljudska i manjinska prava.

Opština Preševo je, ipak, odlučila da bez zvaničnog obrazloženja poništi prvi konkurs, da bi 03. 11. 2015. raspisala novi, takođe veoma sporan. Koalicija je tim povodom tražila od Ministarstva kulture i informisanja i Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave tumačenje zakonitosti konkursa opština Bujanovac i Preševo, jer oba ograničavaju pravo učešća na medije sa sedištem na teritoriji opština. Posebno je sporan konkurs Preševa po kojem pravo učešća isključivo ima medij sa sedištem na teritoriji ove opštine „koji proizvodi program na jezicima nacionalnih manjina koji su u službenoj upotrebi na teritoriji Opštine Preševo“, čime se direktno uskraćuje pravo konkurisanja medijima koji proizvode programe na srpskom jeziku.

U odgovoru Koaliciji, Ministarstvo kulture i informisanja navodi da je „jasno da je Zakonom o javnom informisanju i medijima precizno određen krug lica koja mogu učestvovati na konkursu za projektno sufinansiranje i taj krug lica se ne može ograničavati kroz javni poziv za učešće na konkursu“. Ministarstvo državne uprave je u svom odgovoru podsetilo „da je Republika Srbija (prema članu 1. Ustava) država srpskog naroda i svih njenih građana zasnovana na načelima prava, građanske demokratije, poštovanju ljudskih i manjinskih prava i pripadnosti evropskim principima i vrednostima“. Ukazujući „da je potrebno obezbediti ravnopravno informisanje svih građana na teritoriji na kojoj žive“, Ministarstvo zaključuje da se „puna interkulturalnost može ostvariti samo upoređivanjem različitih mišljenja, ideja i kultura na jednom prostoru uz učešće i saradnju svih zainteresovanih strana“.

Koalicija je po dobijanju tumačenja dva ministarstva, 18. 11. 2015. „javno upozorila odgovorne u lokalnim samoupravama Preševo i Bujanovac da neće učestvovati u daljem radu njihovih komisija za sprovođenje konkursa za sufinansiranje medijskih sadržaja jer konkursi nisu u skladu sa Zakonom o javnom informisanju i medijima“.

17. 09. 2015. U Centru Sava održana je celodnevna konferencija *Javni interes za građane i medije i novi način finansiranja medijskih sadržaja*. Konferenciju su organizovali OEBS, Evropska delegacija, Ministarstvo kulture i informisanja, Stalna konferencija gradova i opština u okviru projekta *Javni interes za građane i medije*, realizovanim u gradovima - Nišu, Čačku i Vranju. Među 160 učesnika konferencije najviše je bilo predstavnika uprava opština i gradova. Na konferenciji su održani paneli na teme: *Prva godina finansiranja javnog interesa u medijima – panel diskusija o iskustvima struke, civilnog društva i države* (učesnici u diskusiji : Vukašin Obradović iz NUNS-a, Zoran Sekulić iz Asocijacije medija, Nedim Sejdinović iz NDNV, Nela Dimitrijević, član GV Vranja, Saša Mirković, državni sekretar za informisanje); *Utvrdjivanje i praćenje ostvarivanja javnog interesa u informisanju* (učesnici u diskusiji: prof. Rade Veljanovski sa FPN, Tanja Maksić iz BIRN-a, Olga Drecun i Borka Rajšić iz Ministarstva kulture i informisanja, Kalman Kuntić iz Sekretarijata za informisanje Vojvodine); *Programski budžet i sufinansiranje javnog interesa u informisanju* (učesnici u diskusiji : Aleksandar Bučić iz SKGO, Vesna Jokanović iz Ministarstva kulture i informisanja, Slavka Korolija iz Komisije za kontrolu državne pomoći i Irena Marković iz Odeljenja za kontrolu državne pomoći).

30. 09. 2015. Koalicija novinarskih i medijskih udruženja organizovala je javnu diskusiju na temu nove prakse projektnog sufinansiranja medijskih sadržaja od interesa za javnost. Na skupu u pres centru UNS-a predstavljen je prvi izveštaj Koalicije za period 1. april – 15. septembar 2015. nastao praćenjem procesa sufinansiranja medijskih sadržaja u lokalnim samoupravama, ali i na nivoima pokrajinske i republičke vlasti. Monitoring je rađen u okviru projekta Koalicije *Biti ili ne biti za medijsku reformu u Srbiji* koji je podržala Britanska ambasada u Beogradu. Uvodničari u diskusiju (Svetozar Raković - NUNS, Petar Jeremić - UNS, Snežana Milošević - Lokal pres i Milorad Tadić – ANEM) govorili su o iskustvima - primerima dobre i loše prakse, i preporukama za unapređenje celog procesa sufinansiranja medijskih projekata.

07. 12. 2015. Grad Beograd je objavio rezultate konkursa za sufinansiranja medijskih projekata. Prema rešenju o raspodeli sredstava, koje je na predlog stručne komisije doneo direktor Službe za informisanje Gradske uprave, odobreno je sufinansiranje 23 od ukupno 74 projekta pristigla na konkurs. Više od polovine opredeljenih budžetskih sredstava po ovom konkursu (45 miliona dinara) dodeljeno je nedavno privatizovanom Studiju B za projekat *Beograde, dobar dan* (23 miliona). Osim ovoga, posebnu pažnju medijske zajednice privuklo je i to što će sa 2,5 miliona dinara biti podržan i projekat *Beogradske aktuelnosti – Medijsko praćenje rada gradonačelnika i organa grada*. Odluka

da se za promociju aktivnosti organa javne vlasti troši budžetski novac sporna je sa stanovišta definicije javnog interesa u oblasti javnog informisanja iz Zakona o javnom informisanju i medijima (član 15). Ovakva odluka je direktno suprotna suštinskoj ideji sufinansiranja medijskih sadržaja od javnog interesa. Valjda zato tema - Medijsko praćenje rada gradonačelnika i organa grada, nije ni bila predviđena samim konkursom Beograda.

Pažnju javnosti, posebno medijske zajednice, privuklo je i samo imenovanje stručne komisije za ocenjivanje projekata na konkursu Beograda. Petočlana komisija radila je u sastavu: Dalila Ljubičić, na predlog novinarskih i medijskih udruženja; Aleksandar Simić, na predlog novinarskih i medijskih udruženja; Jovan Sekulić, na predlog novinarskih i medijskih udruženja; Ana Stamenković, nezavisni stručnjak za medije; Svetlana Aleksić, nezavisni stručnjak za medije. NUNS je u ime Koalicije novinarskih i medijskih udruženja zatražio od Gradske uprave - Službe za informisanje dodatno pojašnjenje: „Koja novinarska i medijska udruženja su predložila prva tri člana Komisije?“ Pored toga, NUNS je tražio i „profesionalne biografije članova Komisije pod rednim brojevima 4. i 5. koji su imenovani kao nezavisni stručnjaci za medije“.

U odgovoru Službe za informisanje, između ostalog, navedeno je: „Za prva tri člana komisije imenovani su Dalila Ljubičić na predlog Asocijacije medije, Aleksandar Simić na predlog Udruženja sportskih novinara Beograda i Jovan Sekulić na predlog Udruženja sportskih novinara Beograda... Imajući u vidu da se ostatak članova Komisije bira na osnovu pristiglih predloga nezavisnih medijskih stručnjaka zainteresovanih za rad u komisiji, za članove Komisije imenovane su Ana Stamenković i Svetlana Aleksić“.

Služba za informisanje je odbila da Koaliciji dostavi biografije članova stručne komisije, sa obrazloženjem da je „postupak Konkursa još uvek u toku, radi zaštite svih učesnika Konkursa i same prirode Konkursa.“!?

NUNS je, nezadovoljan ovakvim objašnjenjem, 24. novembra uputio gradskoj Službi za informisanje Zahtev za pristup informaciji od javnog značaja, tražeći profesionalne biografije članova konkursne komisije. Sa zahtevom je upoznat i Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti.

Partijska privatizacija medija

Najveći broj, čak sedam medija – pretežno regionalne TV stanice, kupio je kontrolerzni biznismen iz Kruševca Radojica Milosavljević.

Nekadašnjeg gradonačelnika Kruševca i kadar SPS, Radojicu Milosavljevića javnost povezuje sa sugrađaninom Bratislavom Gašićem, ministrom odbrane i potpredsednikom SNS-a. Navodno, Gašićev tihi poslovni partner, Milosavljević se javno čudi

kako to nekomе pada na pamet, kad njih dvojicu povezuje samo isto rodno selo i činjenica da je on sedeo u školskoj klupi sa Gašićevom majkom.

Međutim, kako je u analitičkim tekstovima za NUNS o privatizaciji medija ustanovio novinar Zoran B. Nikolić, pojavile su se ozbiljnije naznake Milosavljevićevih veza sa SNS-om. Grad Kruševac dodelio je gradskoj televiziji 17.500 evra putem projektnog sufinansiranja medija samo nekoliko sati pre nego što će je kupiti Milosavljević, koji je TV Kruševac platio 14.000 evra. I u Kragujevcu, gde nije ni bilo konkursa za sufinansiranje medija, i gde je gradonačelnik Radomir Nikolić, predsednik Izvršnog odbora SNS-a, Televiziji Kragujevac uplaćeno je na ime subvencije 30 miliona dinara samo nedelju dana pre nego je Milosavljević zvanično postao kupac. To je ukupno približno 250.000 evra, a RTV Kragujevac je plaćena 85.500 evra.

Nova naznaka Milosavljevićeve bliskosti sa vladajućom partijom usledila je nedavno, kada je za glavnog i odgovornog urednika RTV Pančevo, koju je takođe kupio, postavljen Miroslav Milankov, predsednik Saveta za informisanje Gradskog odbora SNS Pančeva.

Milosavljevićeve kupovine medija osporavane su i zbog toga što je 1978, kao predsednik kruševačkog fudbalskog kluba *Napredak*, bio osuđen na 16 meseci zatvora zbog pronevere. Zbog toga je Entertainment media group, jedna od zainteresovanih za RTV Pančevo, uputila prigovor Agenciji za privatizaciju, jer po Zakonu u privatizaciji ne mogu učestvovati osobe osuđivane za krivična dela za koje je zaprećena kazna od pet godina ili više, što kod Milosavljevića jeste slučaj. Međutim, prema Krivičnom zakoniku sve posledice presude prestaju najduže 10 godina po odsluženju kazne, pa je prigovor odbačen.

U priči o partijskoj privatizaciji medija Milosavljević nije usamljen. Medijska kuća TV Kopernikus (Kopernikus cable network iz Niša) kupila je Radio Šid, RTV Raška i Novi put iz Jagodine u čijem su sastavu radio, TV i nedeljne novine.

Prema izveštaju Saveta za borbu protiv korupcije o vlasničkoj strukturi medija iz februara ove godine: „Ova televizija se smatra bliskom Srpskoj naprednoj stranci od kada je njen treći program tokom izborne kampanje 2011/2012. godine zakupila ova stranka preko firme Sens marketing doo. Na TV Kopernikus autorsku emisiju *Dobro jutro sa Đukom* ima i narodni poslanik i funkcioner Srpske napredne stranke Vladimir Đukanović. Tatjana Vidojević, član GO Srpske napredne stranke i trenutno član Opštinskog veća na Čukarici ispred SNS, bila je glavni i odgovorni urednik televizije Svet plus info – treći kanal Kopernikus televizije“.

Televiziju Blace kupila je niška televizija Belle amie, koja je u vlasništvu Vidosava Radomirovića, koga zovu „niškim Mardokom“. Niška TV prodata je za 78.000 evra kon-

zorcijumu koji čine Radomirovićeve Narodne novine i fizičko lice Slađana Ostojić, inače direktorka televizije Zona plus, čiji je vlasnik Vladan Gašić, sin Bratislava Gašića.

U medijskoj imperiji porodice Radomirović danas su dnevnik Narodne novine, Televizija Belle Amie, Radio Belle Amie, portal Belle Amie, Televizija Sokobanja, zaječarski dnevnik Timok, pirotski nedeljnik Sloboda, TV Blace i Niška TV u suvlasništvu sa Slađanom Ostojić, direktorkom i glavnom i odgovornom urednicom televizije Zona plus, čiji je vlasnik Vladan Gašić, sin Bratislava Gašića.

U analitičkom tekstu za NUNS, novinarka Vesna Todorović navodi da su novi vlasnici Niške TV, Narodne novine na nedavnom Konkursu Grada Niša za sufinansiranje medijskih projekata u 2015. dobili najviše budžetskih sredstava od svih aplikanata - njihov projekat *Moj grad, moj dom* dobio je 14.8 miliona dinara, što je skoro 30 odsto od ukupnih sredstava raspodeljenih na konkursu. Među medijima čiji su projekti najbolje ocenjeni i finansijski podržani našla se i takođe Radomirovićeva TV Belle amie za koju je izdvojeno 13,6 miliona dinara, dok je Gašićevoj TV Zona plus za projekat *Pitajte građane* pripalo nešto više od 8 miliona.

Lokalni antikorupcijski forum Niš i beogradski Biro za društvena istraživanja, koji su započeli monitoring izveštavanja budžetski podržanih medijskih projekata, saopštili su da su na niškom konkursu čak 86 odsto novca dobili mediji kojima je u Godišnjem izveštaju Saveta pripisana vlasnička, finansijska ili uređivačka povezanost sa vlastima. Samo medijima porodice Radomirović (Belle ami televizija, Belle ami radio, Belle ami internet portal i Narodne novine) dodeljeno je 31.5 miliona dinara, što je skoro 62 odsto od ukupnih sredstava opredeljenih niškim konkursom. Druga računica pokazuje i da su Radomirovići iz gradskog budžeta dobili približno 250.000 evra, ili tri puta više nego što ih je koštala kupovina Niške TV.

Novosadsku TV Apolo kupilo je za bezmalo 175.000 evra preduzeće Srbijadanas d.o.o. sa Novog Beograda, inače firma osnovana je 6. marta 2014. godine sa početnim kapitalom od 50.000 dinara, kao osnivač internet portala Srbijadanas.com. Kako je relativno nov internet portal skupio toliki novac da kupi novosadsku TV? Ovaj sajt takođe važi za veoma blizak SNS-u. Direktorka TV Apolo Emilija Marić, koju je postavila gradska vlast predvođena SNS-om, i posle privatizacije ostala je na toj funkciji.

VI Servis besplatnih pravnih saveta

Novinari i drugi medijski profesionalci su u toku 2015. godine postavili i dobili odgovore na 29 pitanja u okviru NUNS-ovog servisa *Besplatna pravna pomoć*.

Pravne savete davala je Advokatska kancelarija Živković Samardžić.

Pitanja su razvrstana po sledećim oblastima:

- Radno pravo i sprečavanje zlostavljanja na radu (12 pitanja);
- Finansiranje medija (2 pitanja);
- Objavljivanje odgovora na informacije (2 pitanja);
- Zaštita autorskih prava (2 pitanja);
- Privatizacija medija (2 pitanja);

Ostalo (kritika novinara putem društvenih mreža, podnošenje krivičnih prijava protiv novinara, dobijanje dozvole za snimanje prostorija u privatnom vlasništvu, nedozvoljena koncentracija, korišćenje repertoara SOKOJ-a i OFPS-a, podnošenje tužbe Upravnom sudu, povreda ljudskih prava u medijima, iznošenje ličnog stava van medija u kojem je novinar zaposlen - ukupno 9 pitanja).

Iz navedenog pregleda pitanja očigledno je da se najveći broj pitanja medijskih profesionalca odnosio na radno pravo. Ova oblast je tokom cele godine bila najzastupljenija, ali veći priliv pitanja je bio u drugoj polovini 2015. godine.

Razlog koji opravdava ovaj trend jeste privatizacija medija i rešavanje statusa zaposlenih u medijskim kućama koje nisu privatizovane. Takođe, jedan od razloga bi mogao biti i pritisak na medije koji u ovoj godini doživljava kulminaciju, pa se novinari često osećaju kao žrtve mobinga.

NUNS

NEZAVISNO UDRUŽENJE
NOVINARA SRBIJE

PRESS